Dziś 16 stron i dodatek Opł. uiszczona rycz. z góry. **Cena egz. 20 gr**

GONIEC NADWIŚLAŃSKI

WYDANIE PORANNE

GŁOS POMORSKI

PISMO CODZIENNE POŚWIĘCONE SPRAWOM STANU ŚREDNIEGO.

Redakcja i administracja w Grudziądzu, ul. Mickiewicza 8. Telefon 59. — Telefon redakcji w nocy nr. 811 i 812. — Konto czekowe P. K. O. Poznań nr. 20747
Reprezentacja Gońca Nadwiślańskiego w Toruniu: Ul. Św. Ducha nr. 13. Telefon 56. — Reprezentacja redakcji w Poznaniu: Ul. Kantaka nr. 1. Telefon 14-78

Nr. 41. | GRUDZIĄDZ — TORUŃ, niedziela, dnia 19 lutego 1928 r. | Rok IV.

Każdy polak katolik głosuje na listę nr. 30

Wielki zjazd rzemieśln. w Grudziądzu

w dniu 19-go lutego br. o godz. 11-tej przed południem w lokalu Tivoli.

Wielki Zjazd informacyjny rzemiosła odbędzie się dnia 26 bm. w Grudziądzu w związku ze zbliżającemi się wyborami do Izb Rzemieślniczych oraz ciał ustawodawczych.

Komitet organizacyjny tworzą pp.: Grobelny, Rost, Ruciński, Zieliński, Balicki, Pahlke, Spychała, Lesiński, Cieszyński i Józefowicz z Grudziądza, Pilar z Starogardu, Szeczmanowski z Torunia, Jarocki z Torunia, Klebun z Działdowa, Heyka z Lubawy, Trojanowski z Chojnic, Rosiński z Świecia, Mroczyński z Czerska.

Lista kandydatów do Sejmu

w okręgu grudziądzkim.

Komisja wyborcza na okręg 30 (grudziądzki) zatwierdziła wczoraj następujące listy kandydatów do Sejmu.

Polskiej Partji Socjalistycznej — nr. 2.
Narodowej Partji Robotniczej (prawica) — nr. 7.
Bloku Mniejszości Narodowych (niemcy) — nr. 18.
Komitetu Wyborczego Katolicko-Narodowego (endecja) — nr. 24.
Polskiego Bloku Katolickiego P. S. L. „Piast“ i Chadecji — nr. 25.
Katolickiej Unji Ziem Zachodnich — nr. 30.

Tak więc, w dniu 4 marca 1928 r. **tylko na te** listy wolno głosować w naszym okręgu.

Unieważniono następujące listy:
Zjednoczenia Gospodarczego (Brejscy).
Związku Chłopskiego (Hajduk i tow.)
Polskiego Zjednoczenia (Zemke).
Zjednoczenia Włościan (Pryll).
Zjednoczenia Polek Chrześcijańskich (Lock Anna na czele).
Narodowej Partji Robotniczej (lewica).

Z poszczególnych list (zatwierdzonych) cofnięto dalej następujących kandydatów: z listy nr. 25 pp. Stama i Nowaka z powodu niezłożenia deklaracji.

Skutki zaślepienia partyjnego endecji.

Lista komunistyczna została ostatecznie ulegalizowana.

Warszawa, 18. 2. (Tel. wł.) Jak wiadomo, Związek oficerów rezerwy w Warszawie, wystąpił z protestem przeciwko zatwierdzeniu przez Główną Komisję Wyborczą listy komunistycznej (nr. 13) i zgłosił w tej sprawie odpowiedni wniosek do Sądu Najwyższego.

Wczoraj Sąd Najwyższy rozważał sprawę i stojąc na stanowisku, iż lista ta była zaakceptowana większością głosów Głównej Komisji Wyborczej, nie znalazł dostatecznych podstaw do jej unieważnienia.

Inny byłby obrót tej sprawy, gdyby głosy się podzieliły, sąd najwyższy bowiem musiałby rozstrzygnąć merytorycznie, która strona ma rację.

Oto są skutki zaślepienia partyjnego endecji. Dzięki tym „narodowym“ (?) i „katolickim“ (?) zacietrzewionym partyjnikom, będziemy mieli w Sejmie komunistów.

Co nowego uchwaliła Rada Ministrów.

Warszawa, 17. 2. (Pat.) W dniu dzisiejszym o godz. 5-tej popołudniu odbyło się pod przewodnictwem wicepremjera Bartla posiedzenie Rady Ministrów, na którem uchwalono m. in. projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie zmiany art. 1 rozp. z dnia 30. 10. 1926 o utworzeniu powiatu morskiego w Gdyni, projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o wojskowych zasiłkach wojennych projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie częściowej zmiany rozp. z dnia 19. II. 1926 r., dotyczącego umundurowania urzędników służby dyplomatycznej i konsularnej, projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie likwidacji skarbu narodowego, projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej zmiany § 108 niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnem, na wniosek min. Kwiatkowskiego projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o uzupełnieniu taryfy celnej z dnia 26. VI. 1924 r.

Wreszcie Rada Ministrów uchwaliła projekt rozprządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o uzupełnieniu niektórych postanowień ustawy z dnia 28. V. 1920 r. o polskich statkach handlowych morskich, projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie dodatkowych kredytów w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na pomoc lekarską dla funkcjonarjuszy państwowych.

W końcu Rada Ministrów na wniosek min. Romockiego uchwaliła projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wydania dziennika taryfowego i zarządzeń kolejowych.

Wielkopolska i Pomorze przed wyborami.

Obserwator aktualnego biegu wydarzeń politycznych w Wielkopolsce i na Pomorzu w związku z nadchodzącymi wyborami stwierdzić może z całą pewnością, że na terenie dwu wielkich województw Ziem Zachodnich dokonały się bardzo radykalne przemiany w nastrojach miejscowego społeczeństwa. Jest rzeczą bardzo charakterystyczną, że właśnie na tym terenie stwierdzamy wielką przemianę w nastrojach i zapatrywaniach miejscowego społeczeństwa, które dotychczas znane było ze swojej jeśli nieświadomości politycznej, to przynajmniej ściśle wiadomej orjentacji politycznej. Wiadomo, że ta orjentacja polityczna wyrażała się w określonym kierunku partyjnym i jak na dawne stosunki szła po linji wpływów i działalności Zw. L. N. Dziś na terenie całej Wielkopolski i Pomorza sprawy zaszły tak daleko, że, gdy chcemy postawić djagnozę politycznego ruchu przedwyborczego, to uderza nas w pierwszym rzędzie, że społeczeństwo miejscowe stworzyło silną reakcję przeciwko temu kierunkowi politycznemu, który dotychczas reprezentowało wzgl. dawało pewne uzasadnienie, że go reprezentuje. Słowem, Wielkopolska i Pomorze w ruchu przedwyborczym całego kraju stanowią wymowny i wielce charakterystyczny dowód, jak społeczeństwo Ziem Zachodnich mężnieje i krzepnie pod względem uświadomienia i orjentowania się w najistotniejszych wydarzeniach politycznych kraju.

Dotychczasowe wpływy partyjne Zw. L. N. na terenie województw poznańskiego i pomorskiego przestały de facto istnieć. Nastąpiło bowiem przegrupowanie zapatrywań polityczno-państwowych w tak silnym stopniu, że właśnie te sfery społeczeństwa wielkopolskiego i pomorskiego, które dotychczas znajdowały się pod przemożnym wpływem Narodowej Demokracji, stanowią mocną przeciwwagę i charakterystyczny odpór wobec akcji przedwyborczej Zw. L. N. Nie będzie to przesadą, jeżeli powiemy, że konstrukcja polityczna społeczeństwa wielkopolskiego i pomorskiego na obecne stosunki wyraża się tak w pozytywnem i realnem działaniu, że czegoś podobnego nie możemy zaobserwować w innych częściach kraju. Miejscowe społeczeństwo w tych zachodnich województwach mówiąc językiem rzeczywistości, odwróciło się w sposób stanowczy od Zw. L. N. i to posiada, jeżeli weźmiemy stosunki na tym terenie pod uwagę, wielką wymowę. Stwierdzić wypada, że ta przemiana w usposobieniach i zapatrywaniach ogółu dokonała się jakby w dalszej

ciągłości rozwoju myśli państwowej i gospodarczej na terenie Wielkopolski i Pomorza.

Najważniejszym pwodem, że konfiguracja polityczna w Wielkopolsce i na Pomorzu ma istotne podłoże, jest między innymi ta, że tu właśnie w okresie przedwyborczym powstał silny blok, skupiający wszystkie warstwy społeczne pod sztandarem pracy twórczej i orjentacji gospodarczej, a który szczególnie przeciwstawia się partyjnictwu oraz akcji Zw. L. N. Blok ten nosi nazwę Katolickiej Unji Ziem Zachodnich. Pierwsze zawiązki tego bloku zaistniały już pod koniec roku ubiegł., a wypływały jeszcze z dawniejszych czasów, gdy w Wielkopolsce i na Pomorzu przed dwoma już laty przystąpiono do organizowania ruchu samodzielnego wśród szerkich sfer stanu średniego. To była, że tak nazwiemy, pierwsza baza nowej orjentacji politycznej i pierwszy etap ku realnemu działaniu o charakterze polityczno-państwowym.

Z chwilą powstania Katolickiej Unji, której zakres działania pojęty był bardzo rzeczowo i zmierza ku złączeniu społeczeństwa Ziem Zachodnich w jeden silny prąd przedwyborczy, który miał przedewszystkiem na celu iść pod hasłem solidaryzmu gospodarczego wszystkich warstw społecznych, a jednocześnie w stosunku do rządu pozostawać w rzetelnej współpracy. I to możemy stwierdzić, iż powiodł się w zupełności. Dziś na terenach Wielkopolski i Pomorza Katolicka Unja tworzy w rzeczywistości najsilniejszy blok wyborczy, reprezentujący wszystkie sfery społeczne, a obejmujący takie naprzykład stronnictwa, jak: Chrześcijańskie Stronnictwo Rolnicze, Chrześcijańską Demokrację, Zjednoczenie Włościan, względnie Zjednoczenie Ludowe, Organizacje Urzędnicze i najsilniejszy podaj zestrój sił stanu mieszczańskiego w oparciu o przemysł, kupiectwo, drobne rzemiosło

Katolicka Unja obejmuje całą Wielkopolskę i Pomorze oraz sześć największych okręgów wyborczych w Małopolsce zach. Programowo działa w myśl solidaryzmu gospodarczego z jednej strony, a z drugiej na podstawie realnej współpracy z rządem.

Perspektywy wyborcze Katolickiej Unji rysują się bardzo korzystnie. Szczególnie zauważyć to można na prowincji po miastach, miasteczkach i wsiach, gdzie ludność, a nawet i warstwy robotnicze, opowiadają się za listą nr. 30. Z odbytych wieców, a było ich zgórą kilkaset, zarówno w Wielkopolsce jak i na Pomorzu, wynika, że bardzo znaczne odłamy społeczeństwa w Katolickiej Unji widzą pożądaną dla siebie orjentację i drogowskaż na przyszłość. Można stwierdzić, że Katolicka Unja będzie napewno spadkobierczynią dawnych wpływów Zw. L. N., oczywiście bez ich właściwości partyjnych, przynoszących w wielu wypadkach zarówno szkody krajowi, jak i państwu. Według zasady prawdopodobieństwa przypuszczać należy, że do ¾ gołsów wyborczych padnie na listę nr. 30.

Na Pomorzu działalność Katolickiej Unji rozwija się nadzwyczaj pomyślnie. Coprawdo na tym terenie mamy do czynienia z większą ilością list polskich, które niewątpliwie przyczynią się do rozstrzelenia głosów polskich. W każdym jednak razie Katolicka Unja i tu stanowi najsilniejszy blok o rozpiętości takiej, jakiej nie reprezentuje żadna inna lista. Przyczem na Pomorzu wobec niebezpieczeństwa niemieckiego Katolicka Unja daje gwarancję najistotniejszą i prowadzi odpowiednią w tym kierunku działalność, aby, polskość naszą ustrzedz od silnego naporu sił niemieckich. Przedstawiając w sobie poważne walory zdrowego zmysłu rzeczywistego i twórczej akcji państwowo-społecznej pod znakiem naprawy stosunków gospodarczych i ogólnych zagadnień państwowych w kraju, Katolicka Unja daje jedyną rękojmię społeczeństwu Ziem Zachodnich, dobrego działania politycznego i sumiennej akcji społecznej.

Słowem działalność Katolickiej Unji na Ziemiach Zachodnich cechuje zdrowy i twórczy wysiłek, a dzięki silnemu powiązaniu pracy organizacyjnej przy współpracy z miejscowem społeczeństwem, Katolicka Unja gwarantuje już dziś sobie, że odegra wzgl. odegraja jej przedstawiciele w przyszłych ciałach ustawodawczych poważną rolę, a jeśli chodzi o stosunki polityczne w Wielkopolsce i na Pomorzu, to dzięki Katolickiej Unji nabrały one na wyrazie i zadecydowały o nowym kursie myśli państwowo-społecznej, jednocześnie neutralizjując dotyhczasowe wpływy całej Endecji. Niewątpliwie, że pod sztandarem Katolickiej Unji skupi się przy nadchodzących wyborach całe społeczeństwo Ziem Zachodnich.

Stan Średni miejski - a lud wiejski.

W związku z obecnymi wyborami czyni się Stanowi Średniemu zarzut, że idzie ręka w rękę z obszarnikami. Jako najważniejszy argument wysuwa się, że obszarnicy to wrogowie Stanu Średniego, a dalej, że obszarnicy gospodarczo nie współdziałają z nim, że swe produkty wywożą za granicę wagonami i t. d. Naodwrót zaś, że rolnicy mniejsi przywożą swoje produkty do miast, miasta te żywią i swój grosz zostawiają kupcom i rzemieślnikom.

Jeśli chodzi o stwierdzenie faktu, to nie można temu odmówić częściowej słuszności. Lecz czyż czysto materjalne stawianie kwestji przy obecnych wyborach mieć może swoją wyłączną rację?

Jeśli chodzi o ideologję Stanu Średniego, to niezawodnie najbliżej Stanu Średniego są te ugrupowania wiejskie, które w swem dążeniu mają na oku interes stanu średniego wiejskiego, jego stworzenie i utrwalenie na zdrowych zasadach gospodarczych. Tymczasem co widzimy — wielkie rozbicie wsi — a przedstawiciele tej wsi, również przyznać muszą, że stan średni miast — nie zawsze miał u nich zrozumienie swych spraw. Stan Średni aż nadto pamięta jednostronne stawianie spraw podatkowych. W międzyczasie zaszły wielkie przeobrażenia myślowe przedstawicieli wsi — pewnie — lecz czyż one dojrzały już tak dalece, ażeby usunąć wszelką nieufność wzajemną? Ale nie o to w tej chwili chodzi.

Jeżeli przyjrzymy się baczniej nurtującym czynnikom przy obecnych wyborach, to spostrzegamy, że, co zauważyć było można najwyraźniej przy pierwszych próbach tworzenia bloku wyborczego — nie klasowe zagadnienia były promotorem działania — a czysto polityczne. Myślą przewodnią było stworzenie silnego bloku antyniemieckiego i — uznania czy nieuznania obecnego regimu z marszałkiem Piłsudskim na czele. Ta zaś sprawa łączy się ze sprawą *odpowiedzialności za to, co było do wypadków majowych*.

Nie ulega dziś wątpliwości, że tę odpowiedzialność ponosi endecja, która po usunięciu się Piłsudskiego, te rządy na przemian w takiej czy innej formie sprawowała, niestety — jaknajfatalniej. Lecz tej odpowiedzialności za to co było nikt na siebie wziąć nie chce, tem mniej Witos, który dał swój i swej partji firmę w ostatnim rządzie przedmajowym za piękne obiecanki endeckie i bukiety kwiatów.

Rząd obecny z marszałkiem Piłsudskim na czele, przejąwszy siłą władzę, przejął ją w momencie dla państwa krytycznym, uważając, że trwanie podobnego stanu rzeczy, niechybnie prowadzić musi Polskę do zguby.

Nie trzeba bowiem przypominać, że owa ciężka łatanina rządów, ponowne zachwianie się naszej waluty, brak wytycznych w polityce zagranicznej i wewnętrznej, haos polityczny, depresja społeczeństwa, dochodząca do bezwiary w byt państwa, — były symptomatami groźnymi.

Wszystkie te rzeczy wywołało przecież nie co inne, jak niepoczytalne i niedołężne, partyjne rządy endeckie, które w imię swoich i czyich zasług uważały się za jedyne do sprawowania rządów. A jednak odpowiedzialności za nie wziąć nie chcieli — spychając ją perfidnie — powiadamy to bezstronnie — na Witosa.

Dziś Witos pokutuje za grzechy cudze — no i swoje, że nie usłuchał u siebie ludzi rozważnych i przewidujących.

Czyż Stan Średni, który nie mając swego przedstawicielstwa, nie biorąc bezpośredniego udziału w polityce, mógł stanąć po stronie tych, którzy ponoszą odpowiedzialność za wszystko co było do wypadków majowych?

Nie, stanowczo nie, bo inaczej musiałby, wbrew prawdzie, przyznać, że mu się dobrze działo, że nie było niesprawiedliwego podziału ciężarów podatkowych i świadczeń socjalnych, że nie było ustaw wyjątkowych, jak ustawy o lichwie, skierowanej wyłącznie przeciwko niemu, że najmniejszy kupiec, rzemieślnik, przemysłowiec płacił podatki obrotowe, a wieś nic, że od podatków dochodowych wolni byli właściciele do sześćdziesiąt mórg, a płacić je musiał najuboższy szewc czy krawiec.

Za tę, rujnującą stan średni politykę wewnętrzną kraju, odpowiedzialność biorą ci, którzy do wypadków majowych sprawowali rządy. Na to niema rady. A Stan Średni nie chciał być swym własnym grabarzem. Przecież powstał przed wypadkami majowymi jako wyraz protestu przeciwko dalszym krzywdom, jakie mu się wciąż jeszcze działy.

I tu leży odpowiedź, dlaczego Stan Średni stanął po stronie marsz. Piłsudskiego, który powstał na to, ażeby owe beznadziejne stosunki naprawić. Musiał tak zrobić, nie chcąc zaprzeczyć samemu sobie. Zrobił to pozatem w nadzieji, że przez współpracę przeprowadzi zmianę stosunków, a upoważniało go do tego i utwierdziło w tem cały szereg poczynań obecnego rządu, który wydał tak długo oczekiwaną nową ustawę przemysłową, uznającą rzemiosło jako odrębną gałęź przemysłową o specjalnej strukturze gospodarczej i kulturalnej, zaprowadzą w całej Polsce Izby rzemieślnicze i handlowe, zerwał z zasadą obcinania urzędnikom pensji dla celów zrównoważenia budżetu itd. itd. Zbiegiem okoliczności te wytyczne nie zbiegały się z politycznemi założeniami, przedstawicielami największego odłamu wsi — co już nie było zależne od przedstawicieli stanu średniego miast. I tu leży przyczyna bloku — nie małżeństwa — z ugrupowaniami, które pod względem gospodarczym nie we wszystkiem pokrywają się swojemi zapatrywaniami.

Lecz jesteśmy zdania, że nie obecne wybory decydują o przeszłości o tej wielkiej przewodniej ideji Stanu Średniego miast: stworzenie wielkiego miejskiego i wiejskiego Stanu Średniego w Polsce, jako jedynej i najpotężniejszej podwaliny przyszłości naszego państwa i, że w tej pracy spotkamy się, gdy usunięte będą zapory, wywołane koniecznością dziejową.

Ponury przebieg święta Litwy.

Uroczystości pod osłoną bagnetów.

Kowno, 17. 2. Dzisiejsze uroczystości 10-lecia niepodległości Litwy miały posępny charakter i czyniły przygnębiające wrażenie. Było to święto partji rządzącej, w którem nie brało udziału społeczeństwo. Rada miejska odbyła uroczyste posiedzenie dla przedstawicieli i luminarzy społeczeństwa miejscowego. Dla tych gości zarezerwowano 4 rzędy krzeseł, ale świeciły one pustkami.

Po mieście krążyły patrole policyjne i wojskowe w obawie przed zamieszkami.

Były prezydent Litwy dr. Grinius oraz były premjer Sleżewiczjus i Stulgiński nie opuszczali mieszkania.

Koła polityczne uważają, że uroczystość dzisiejsza doznała jednak poważnego zamącenia przez odezwę prezydenta Smetony do narodu litewskiego.

Szerokie koła ludności, zwłaszcza sfery gospodarcze, uważają poruszenie w tej odezwie sprawy wileńskiej jako zamiar utrudnienia, a nawet udaremnienia rokowań polsko-litewskich.

Nie doczekał się.

Moskwa, 15. 2. W Ulanbatowie zmarł dziś Deren Darchi, prezydent Mongolji, w wieku 61 lat. W całym kraju zarządzono 3-dniową żałobę.

Darchi był przywódcą ruchu niezależnościowego w Mongolji, który dąży do oderwania tego kraju od Chin i do współpracy z sowietami.

Pomorze w decydującej chwili.

Odezwa do Polaków-Katolików na Pomorzu.

OBYWATELE POLACY!

Wkrótce nadejdzie dzień, w którym cały naród polski zda egzamin swojej dojrzałości politycznej. Jak ten egzamin wypadnie, trudno jeszcze narazie przewidzieć.

W każdym razie społeczeństwo ziemi pomorskiej winno przystąpić do tego egzaminu, — należycie przygotowane.

A tu właśnie na rubieżach Ziem Zachodnich, otoczeni wewnętrznymi wrogami, winniśmy być więcej od innych uświadomieni i przygotowani do złożenia dowodów naszej dojrzałści politycznej.

Przedewszystkiem więc musimy sobie uprzytomnić, **że obowiązkiem naszym będzie głosować na program, a nie na puste i fałszywe hasła.**

Musimy pamiętać o tem, że dziś musimy wybrać przedstawicieli do nowego Sejmu w takich osobach, które dają nam gwarancję, że położonego w nich zaufania nie zawiodą.

Zbytnio bowiem mamy jeszcze w żywej pamięci Sejm poprzedni, który **nie spełnił swego zadania, a był jedynie terenem ustawicznych walk partyjnych, ciągle walczący o partyjne interesa, które stawiał ponad dobro państwa i dobro obywatela.**

Wiemy aż nadto dobrze z doświadczenia na własnej skórze, że właśnie poprzedni Sejm był **czynnikiem, który spowodował gospodarczy upadek kraju.**

Dopiero silne i stanowcze wystąpienie **Marszałka Piłsudskiego** i uniezależnienie jego rządu od nieudolnego Sejmu — **stworzyło nowe i mocne podstawy pod wolno powracający do równowagi dobrobyt gspdarczy kraju.**

Aby stale dążyć do lepszej przyszłości kraju, do poprawy bytu każdego obywatela — **musimy wytężyć wszystkie siły w kierunku poparcia tych dobrych poczynań obecnego Rządu, który daje nam gwarancję, że pokładanych w nim nadzieji, dalszego kroczenia w pracy ku świetnej przyszłości Polski, nie zawiedzie!**

Obywatele — Wyborcy! W chwili, gdy zgrupujecie się około **Katolickiej Unji Ziem Zachodnich, która pragnie jedynie dobra kraju i jego obywateli,** spełnicie wtedy ten wielki obowiązek należycie, gdy zgodnie z sumieniem oddacie swe głosy na ludzi, **którzy pragną pracować nie dla dobra swego, ani partji, lecz dla dobra Ojczyzny!**

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH skupia w sobie **wszystkie klasy i zawody ludności Ziem Zachodnich,** a idzie po zwycięstwo **na podstawie wytkniętych sobie zasad.**

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH dążyć będzie do utrwalenia **zasad katolickich w myśl orędzia, zawartego w liście księży Biskupów i w myśl chrześcijańskiej miłości.**

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH dążyć będzie do utrwalenia **silnej władzy Prezydenta Rzeczypospolitej i rządu,** oraz do stworzenia przyszłego **Sejmu, zdolnego do produktywnej pracy, po myśli interesów państwa i jego obywateli.**

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH dążyć będzie do **gospodarczego rozwoju kraju, a temsamem do podniesienia dobrobytu.** Wszelka wytwórczość, czy to na polu **rolnictwa, przemysłu, czy handlu,** będzie zawsze otaczana troskliwą opieką. **Zarówno rozwój oświaty ludowej, jak niemniej wszelkich organizacji zawodowych będzie stałą jej troską.**

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH dążyć będzie stale **do roztoczenia opieki nad wszystkimi stanami pracującymi.** Zarówno urzędnik, mieszczanin, kupiec, rzemieślnik, rolnik czy robotnik, otoczeni będą jednakową opieką i staraniem czy to w sprawie słuszności płac, zapobieżeniu nędzy mieszkaniowej, bezrobociu itp.

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH będzie opiekunem wszystkich **inwalidów wojennych, emerytów, wdów i sierót.**

Dążyć ona będzie w przyszłym Sejmie **do poprawy ich bytu** i ulżenia ciężkiego położenia materjalnego, w celu zapewnienia im spokojnej starości.

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH dążyć będzie do stworzenia silnego i **rozumnego samorządu wsi, miast, powiatów i województw,** dla dobra ludności i żywotnych zadań kraju.

KATOLICKA UNJA ZIEM ZACHODNICH podejmuje się tych zadań przez swych kandydatów, których nazwiska dają dostateczną gwarancję. **Są to bowiem ludzie o nieposzlakowanych nazwiskach, o wypróbowanej uczciwości, wolni od zaciekłości partyjnej, znani z pracy społecznej i tężyzny duchowej.**

KANDYDACI
KATOLICKIEJ UNJI ZIEM ZACHODN.

dają więc pełną gwarancję, że ciężar przyjętego na siebie zadania **spełnią uczciwie i sumiennie, dla dobra kraju i jego narodu.**

OBYWATELE! WYBORCY!

LISTA Nr. 30

KATOLICKIEJ UNJI ZIEM ZACHODN.

odniesie zupełne zwycięstwo, **gdy każdy z Was odda swój głos w dniu wyborów tylko na tę listę, czem przyczyni się do dobrobytu i potęgi państwa polskiego.**

Zwycięstwo „trzydziestki“ na wybrzeżu polskiem.

W ostatnich dniach odbyło się w Pucku (w „Domu Kuracyjnym“) zebranie Katolickiej Unji. z udziałem przeszło 200 osób. Znany działacz chadecki z Tczewa, p. Wilga, określił szczegółowo znaczenie Katolickiej Unji dla dalszego rozwoju naszego państwa i potępił brudną taktykę partyjną endecji. Referat ten odniósł niezwykłe powodzenie.

Drugi mówca, p. Filipiak z Gdyni, zaapelował do kobiet polskich na Pomorzu, aby i one według sił i możności przyczyniły się do zwycięstwa „trzydziestki“. Wobec ogólnego entuzjazmu na rzecz Katolickiej Unji przekupieni zdaje się wysłannicy endecji Rybiński, Miotek i K. Kamiński nie znaleźli odwagi do publicznego wystapienia, nie mając zresztą żadnych argumentów, aby obalić rzeczowe żadnych argumentów, aby obalić rzeczowe wywody mówców.

Wiec Katolickiej Unji Z. Z. w tucholskiem.

Dnia 13 lutego w Gostyczynie (pow. tucholski) na sali p. Komorskiego, odbyło się wielkie zebranie miejscowego Kółka Rolniczego, które ze względu na olbrzymią liczbę słuchaczy przemieniło się na wiec Katolickiej Unji Ziem Zachodnich. Główny referent, p. Litwiński z W. Kloni, przedstawił m. in. całokształt spraw politycznych w państwie i udowodnił, że rząd Marsz. Piłsudskiego daje pełną gwarancję zeralizowania postulatów gospodarczych i społecznych. Mówca wzniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczyopspolitej Polskiej i jej Marszałka Piłsudskiego, który to okrzyk zebrani z zapałem powtórzyli.

Przemawiali jeszcze p. Dykier z Pruszcza i p. Augustyński (Stan Średni) z Tucholi. Wszystkich nagrodzono mocnymi oklaskami. Wobec wyczerpujących przemówień do dyskusji zgłosiła się tylko jedna osoba. Apelując do zebranych, aby łączyli się w pracy pod sztandarem Unji, p. Litwiński jako przewodniczący zamknął zebranie, poczem odśpiewano wśród podniosł. nastroju: „Boże, coś Polskę“.

Na froncie przedwyborczym.

Pomorze za Katolicką Unją.

Uchwały Chrześcijańskiej Demokracji w Starogardzie.

Odbyło się zebranie Chrz. Dem., na które przybyło kilkunastu delegatów z Tczewa i okolicy. Przemówienie o położeniu politycznem wygłosił p. Wilga, który wskazał, dlaczego Chrz. Dem. i jej znaczny odłam zwolenników idzie do wyborów razem z Katolicką Unją. Uchwalono jednogłośnie pójść za przykładem b. posła Nowickiego, który jako czołowy mąż pomorskiej Chrz. Dem. zgłosił w jej imieniu swego czasu przystąpienie do Katolickiej Unji. Następnie przewodniczący zebrania p. Kiełbutowski, oznajmił, że Komitety Wyborcze Chrz. Dem. w powiecie starogardzkim oraz tczewskim dają rękojmię, że wszystkie głosy Chrz. Dem. w tym okręgu padną na listę nr. 30. W wolnych głosach b. poseł Murek z całą stanowczością opowiedział się za Katolicką Unją. Jest to najlepsza odpowiedź na ataki „Dziennika Bydgoskiego“ i wskazuje na to, że Chrz. Dem. na Pomorzu w dalszym ciągu niewzruszenie pozostanie w szeregach Katolickiej Unji.

Z powiatu wąbrzeskiego.

W miejscowości Ostrowite odbył się wiec Katolickiej Unji, na którym przemawiał p. K. Życki, wszechstronnie omawiając program i cele Katolickiej Unji. W dyskusji usiłowali przemawiać przedstawiciele Zw. L. N., lecz spotkali się z stanowczą odprawą wszystkich zebranych. W rezultacie zebrani opowiedzieli się za listą nr. 30.

W Zelgoszczy i w Zblewie przy udziale 800 osób, odbyły się 2 (dwa) wiece Katolickiej Unji, na których zgodnie uchwalono poprzeć energicznie działalność Katolickiej Unji.

Przy udziale około 240 osób odbył się wiec w Ryńsku, na którym zebrani opowiedzieli się za listą nr. 30.

Zwycięstwo Katolickiej Unji Z. Z. w Czycikowie, p. Chojnice.

Dnia 10 lutego odbył się wiec przedwyborczy, urządzony z ramienia listy nr. 24. Po referacie miejscowego ks. prob. Grüninga zabrał głos p. Józef Różek, prezes Kółka Roln. Brusy, który w obszernym referacie potrafił zbić wszystkie zarzuty, wygłaszane przeciwko rządowi.

P. Różka nagrodzono hucznemi oklaskami, co też przyczyniło się do pełnego zwycięstwa Katolickiej Unji nad endecją.

Rzesze mieszczańskie i rolnicze stoją zwarcie pod sztandarem Katolickiej Unji Ziem Zachodnich.

Dwa zebrania, odbyte w dniu 14 bm. w miasteczku Więcborku, zwołane przez tamtejszy Powiatowy Komitet K. U. Z. Z., były najwymowniejszym dowodem, że ludność całego Pomorza już dość ma warcholstwa partyjnego i zmienności słabych rządów! Myśl ta zrodziła się u zebranych bez agitacji. Dowodem tego było wystapienie rolnika, który w prostych i szczerych słowach nawoływał swych sąsiadów do zwartego przyłączenia się pod sztandar K. U. Z. Z. Podniosłem tem zebraniom przewodniczył I. Komorowski z Komorowa, referat polityczny wygłsił p. Jaworski z Prądza. Zebrani na obu zebraniach w liczbie około 300 osób, uchwalili rezolucję, jaknajgoręcej popierać K. U. Z. Z. i głosować na listę Nr. 30.

Wielka Klonia. Na odbytem zebraniu osadników z Wielkiej i Małej Kloni, które się odbyło dnia 14 lutego na sali p. Fröhlke'go, wygłoszono szereg treściwych referatów. — Licznie zebrani uchwalili jednogłośnie dać swe poparcie tylko Katolickiej Unji Z. Z., gdyż tylko ten blok stronnictw daje gwarancję lepszego jutra. Na zakończenie zebrania zabrał głos p. Litwiński, dziękując obecnym za liczne przybycie. oraz wzniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej i Marszałka Piłsudskiego.

*

Puck. Odbył się tu wielki wiec Unji Katolickiej, zwołany przez p. Wilgę z Tczewa, na którym przemawiał między innymi p. Filipczak z Gdyni. Zebrani opowiedzieli się za poparciem listy nr. 30.

*

Chwaszczyn. W Chwaszczynie, pow. Wejherowo, na wiecu Katolickiej Unji, w którym wzięło udział około 120 osób, po przemówieniu p. Kukowskiego, zebrani solidarnie uchwalili poprzeć listę nr. 30.

*

Broki. W Brokach, pow. chełmiński, na wiecu Katolickiej Unji przemawiał p. Pakuła z Pełcza. Zebrani wypowiedzieli się za listą nr. 30, a wiec zakończono okrzykiem na cześć Prezydenta Rzplitej.

Ruch przedwyborczy w Lisewie.

W tych dniach odbyło się w Lisewie zebranie Zjednoczenia Ludu. Zagaił p. Gerlach z Chełmna, referaty zaś wygłosili pp. Hajdel, Patuła i Lerchenfeld z Chełmna. Mówcy określili konieczność głosowania na Katolicką Unję., lista nr. 30, i nawoływali zebranych do zgody i solidarności. W dyskusji przemawiali jeszcze pp. Kowalski z Lisewa, Jankowski, Konopacki, Trocha z Torunia, oraz p. Szadowski ze Strucfona. Okazało się przy końcu, że większość zebranych stoi bardzo za marsz. Piłsudskim i jego obecnym rządem.

Klęska endecka w Miłobądzu.

Przed kilku dniami endecy urządzili wiec, na którym przemówił p. Struczyński z Tczewa i radny miasta p. Tola. O ile pierwszemu mówcy tylko często przerywano, o tyle drugiego słuchacze zaatakowali tak gwałtownie, że groziło rozwiązanie wiecu. Demagogiczne wywody obu endeków, bezwstydne ich ataki na obecny rząd, tak dalece podziałały na wiecowników, iż poczęli oni na znak protestu gromadnie opuszczać salę.

Wychodzących z sali słuchaczy, przeważnie robotników, powstrzymał jeden z miejscowych działaczy. Wszyscy wrócili na salę i rozpoczęła się dyskusja. Po przemówieniach pp. Muszyńskiego, Dreliszaką i Hedy, jeden z sympatyków „trzydziestki“ wyjaśnił zebranym zadania i cele Katolickiej Unji Z. Z. Robotnicy specjalnie interesowali się reformami socjalnemi, jakie wprowadza w życie rząd Marszałka Piłsudskiego. Gromkie oklaski nagrodziły rozumne wywody mówcy.

Ciekawy jest fakt, że „stuprocentowy“ endek, jakim jest p. Struczyński, dawniejszy robotnik, szedł na wiecu ręka w rękę z drgim referentem, p. Tolą z N.P.R.-prawicy. Świadczy to o sojuszu, jaki łączy oba te stronnictwa. Nikogo to zresztą zadziwić nie może, bo każdemu wiadomo, że endecja gotowa jest nawet z djabłem spółkę zawrzeć, byle zadowolić tylko swe partyjne ambicje, ze szkodą dla państwa i narodu. Na szczęście w dniu 4 marca endecja zamknie oczy na zawsze.

Jeden kandydat na posła mniej.

Pan Jan Romanowski, kandydat N.P.R. lewicy (lista 21), donosi nam, że wycofał swą kandydaturę z listy nr. 21.

Co mówią najwyżsi dostojnicy Kościoła Katolickiego

o rządzie marsz. Piłsudskiego i o stronnictwach, ten rząd popierających.

Agitacja stronnictw, stojących w opozycji do obecnego rządu, ustawicznie wypisuje na swojej etykiecie partyjnej wielce pociągające hasła — „katolicko-narodowe“.

W tym etykietowaniu swoich sfałszowanych ekstraktów — celuje endecja, idąca do obecnych wyborów pod przemalowanym szyldem dawnego Zw. L. N. na „Komitet katolicko-narodowy“.

Ona to świadomie odsądza od wiary i polskości inne stronnictwa i partje, które posiadają w swym osobowym składzie ludzi o nazwiskach nie splamionych, ludzi czystych rąk, wiernych synów Kościoła i prawych Polaków.

Obłęd partyjnictwa i bezsilność miota dziś fałszerzami prawego porządku, miota nimi rozpacz jedynie dla tego, że w swoich szeregach nie mają oni tych ludzi, którzy zasługują na ogólny szacunek społeczeństwa.

Dzisiaj bowiem ci ludzie pragną dobra Ojczyzny i jej dobrobytu, i dla tego znaleźli się po stronie tych, którzy swoją współpracą chcą poprzeć i wzmocnić Rząd Marszałka Piłsudskiego.

To też najwyżsi dostojnicy Kościoła katlickiego wydają zarówno osobie Marszałka, jego rządowi jak i stronnictwom czy partjom wokoło nich się grupującym — swoje najpochlebniejsze słowa uznania i błogosławieństwa.

I tak np. w oświadczeniu przywódcy ruchu zachowawczego, Janusza Radziwiłła, czytamy następujące zdanie: „...W bieżącym miesiącu zostałem do tej roboty osobiście zachęcony przez najwyższy autorytet kościelny i to za pośrednictwem poważnych osób, które miały szczęście w tym czasie uzyskać prywatne posłuchanie u **Ojca Świętego Piusa XI, przyczem padły słowa wyraźnego potępienia prób rozbijania bloku, popierającego rząd, przez nadużywanie listu pasterskiego biskupów polskich“.**

J. E. ks. biskup Szelążek na zapytanie Radziwiłła co do postawienia jego kandydatury na liście współpracy z Rządem, oświadczył: „Nietylko upoważniam, ale proszę o postawienie swej kandydatury na tej liście“.

Ksiądz Kardynał Hlond w swoim wywiadzie prasowym oświadczył: **„Rząd Marszałka Piłsudskiego jest korzystny dla Polski i zasługuje na poparcie“.**

Ostatnio zaś na wiecu manifestacyjnym w Katowicach syn ziemi śląskiej, **ks. prałat Londzin,** powiedział między innemi: **„Najlepszym dowodem życzliwości rządu do Kościoła jest stosunek, jaki istnieje miedzy Ojcem Św. a Marszałkiem Piłsudskim. Gdyby Marszałek Piłsudski był przeciwnikiem Kościoła, to chyba nie cieszyłby się taką życzliwością i zaufaniem Zwierzchnika wiary katolickiej. Czyni się zarzut Marszałkowi, że rozbija partje i stronnictwa. — „Dobrze robi — wywodzi dalej ksiądz Londzin — bo wyszukuje sobie w różnych stronnictwach ludzi uczciwych, bezinteresownych — a sobków, intrygantów i złodzieji nie chce dopuścić do dalszego piastowania mandatów. Młóci partje, aby wydobyć ziarno, a wyrzucić plewy.“**

Takie to słowa uznania padają z ust autorytatywnych zarówno dla Marszałka, jego rządu jak i ludzi, jego pracę popierających.

Przywódcy endecji — wiją się w swej bezsilności, że ich etykietę, wysmarowaną na krzyczący kolor katolicki i narodowy — przysłania blask nazwiska Tego, który jest na ustach całego uczciwego narodu polskiego.

Endecja — zginie w swej próżności i bezsilności, przysypana przekleństwem i zapomnieniem narodu.

Szwarzbard jedzie do Palestyny.

Berlin, 16. 2. Morderca Petlury, Szwarzbard, zwrócił się do konsulatu brytyjskiego w Paryżu o wizę wjazdową do Palstyny. Zamierza on wszystkie papiery, odnoszące się do jego procesu, złożyć w jerozolimskiej bibljotece narodowej.

Do nauczycielstwa Pomorza.

W sprawie wyborów.

W niedzielę, dnia 5 lutego, utworzono z okazji Zjazdu prezesów Kół nauczycielskich Pomorza, Nauczycielski Komitet Wyborczy, który ma za zadanie kierować akcją wyborczą wśród nauczycielstwa polskiego Pomorza.

Pozapartyjny Komitet Wyborczy, złożony z przedstawicieli poszczególnych warstw społecznych i organizacyj zawodowych i gospodarczych, w skład którego weszli m. in. b. Minister Starosta Krajowy Dr. Józef Wybicki, z ramienia Najprzew. Ks. Biskupa Chełmińskiego Stan. Okoniewskiego Ks. Prałat Mańkowski (prezes Tow. Naukowego), Jan Donimirski z Łysomic (prezes Kółek Roln.), Dr. Esden-Tempski (prezyd. Izby Rolniczej) itd., zwrócił się do społeczeństwa i do partyj politycznych, aby podług wskazań listu Księży Biskupów Polskich zaniechano walk partyjnych i stworzono na Pomorzu jeden wielki blok polski anty-niemiecki. Niestety głosu tego usłychały tylko 4 stronnictwa, które razem z kilkoma stronnictwami zawodowemi i gospodarczemi stworzyły „Katolicką Unję Ziem Zachodnich“, największy blok polski na Pomorzu, oparty o zasady katolickie i narodowe, skupiający wszelkie warstwy społeczne (jak rolników, urzędników, kupców, rzemieślników, chłopów i robotników), łączący miasto i wieś, słowem powstał wielki blok dla lojalnej i życzliwej współpracy z Rządem Polskim.

Temi stronnictwami są: Stronnictwo Chrz. Rolników, Chrz. Demokracja, Zjednoczenie Stanu Średniego, P.S.L., Zjednoczenie Ludu (grupa Bojki), Klub Pracy; w Wielkopolsce dochodzi: Zjednoczenie Włościan, a w Małopolsce Zachodniej Stronnictwo Katolicko-Ludowe.

Blok ten i on jedyny postawił kandydaturę nauczycielską na czołowem miejscu swej listy Nr. 30 w okręgu grudziądzkim w osobie dotychczasowego posła Albina Nowickiego z Grudziądza, prezesa Pomorskiego Oddziału Stowarzyszenia Chrześc. Nar. Nauczycieli Szkół Powszechnych.

Wzywamy więc całe nauczycielstwo polskie **Pomorza do usilnego popierania listy Nr. 30.**

Koleżanki, Koledzy! Oddajcie w dn. 4 i 11 marca rb. solidarnie kartki z numerem 30 Wytłumaczcie swemu bliższemu i dalszemu otoczeniu **konieczność popierania listy Katolickiej Unji Ziem Zachodnich.**

Pomagajcie w akcji propagandowej przez rozdawanie ulotek, plakatów, odezw, kartek wyborczych Katolickiej Unji Ziem Zachodn.

Słowem:

Całe nauczycielstwo polskie Pomorza do szeregu listy nr. 30 Katolickiej Unji Ziem Zachodnich!

Grudziądz, dnia 8 lutego 1928 r.

NAUCZYCIELSKI KOMITET WYBORCZY POMORZA.

(—) **Albin Nowicki**, przewodniczący.
(—) **Cezary Kalinowski**, sekretarz.

Zamach na mniejszości narodowe w Niemczech

Berlin, 17. 2. (Pat.) Rząd Rzeszy przedstawił Reichstagowi memorjał w sprawie reformy ordynacji wyborczej, mającej zapobiec tworzeniu się drobnych grup wyborczych. Nad memorjałem tym rozpoczęły dziś dyskusję poszczególne komisje Reichstagu.

Wiadomość powyższa wywołała poważne zaniepokojenie wśród mniejszości narodowych w Niemczech, które stwierdzają, że projektowana reforma zmierza do niedopuszczenia przedstawicieli mniejszości narodowych do parlamentu niemieckiego.

Mniejszość polska w Niemczech, mając tylko dwóch przedstawicieli w sejmie pruskim, a natomiast niemając ani jednego posła w Reichstagu, obawia się mocno, że reforma ordynacji wyborczej w duchu memorjału rządowego, może doprowadzić do pozbawienia Polaków nawet tych dwóch posiadanych mandatów w sejmie pruskim.

Sensacyjne dowody współpracy tajnej organizacji z marynarką wojenną.

Berlin, 16. 2. Na wczorajszym kongresie pruskiej partji socjalistycznej poseł Heilmann przedłożył **sensacyjne dokumenty i listy**, dowodzące istnienia **tajnej współpracy pomiędzy zakazaną w Prusiech organizacją nacjonalistyczno-wojskową Wiking, a marynarką Rzeszy niemieckiej.**

Następnie poseł Heilmann odczytał listy stwierdzające, że stacja bałtycka marynarki Rzeszy **utrzymywała z tajnych funduszów** kierowników okręgowych organizacji Wiking i ściśle z nimi współpracowała. Działacze tak zw. brygady Ehrhardta pozostawali również w ścisłym kontakcie z poszczególnymi oficerami marynarki i wprowadzali za ich pośrednictwem swoich ludzi do służby w marynarce Rzeszy.

„Berliner Tageblatt“, ogłaszając te rewelacje, zwraca uwagę, że oskarżeni przez ten dziennik o udział **w przemycaniu broni** przez port kilońskie oficerowie rekrutowali się właśnie z tych oficerów, którzy najściślej współpracowali z organizacją Wiking.

Jak kłamać - to porządnie!

Pisma endeckie, nie mogąc zarzucić Katolickiej Unji Ziem Zachodnich niczego, coby ją w jej zwycięskim pochodzie na Pomorzu powstrzymać mogło, podejmują wszelkie klamstwa, jakie im tylko pod pióro przyjdą. Repertuar z Żydami już się wyczerpał, kolej przyszła na darowaniu Unji hodurowców, pepesowców, wywrotowców i co tam jeszcze przemęczone akcją wyborczą mózgi ich wymyślić mogą, w nadziei, że ktoś przecież w te bredniе uwierzy. A może pożera ich złość, że nie mogli ich, tak jak komunistów, dla swej akcji przeciwrządowej pozyskać!

Coraz goręcej i burzliwiej jest w Niemczech.

Zatarg nacjonalistów z centrum.

Berlin, 17. 2. (Pat.) Koła parlamentarne Reichstagu oczekują jutro decyzji rządu co do terminu rozwiązania parlamentu i nowych wyborów. Jak stwierdza prasa popołudniowa, w rokowaniach między dotychczasowemi stronnictwami rządowemi i w naradach gabinetu, zarysowuje się między stronnictwem niemiecko-narodowem a centrum rozbieżność w poglądach z zakresu programu konieczności państwowych. Niemiecko-narodowi żądają znacznego rozszerzenia programu pomocy dla rolnictwa, wykraczając poważnie poza ramy propozycji komisji.

W imieniu niemiecko-narodowych minister Schiele żądać miał kategorycznie przeprowadzenia podwyżki ceł i skontyngentowania przywozu mięsa a nawet załatwienia sprawy procentów od długów zaciągniętych przez rolników w Rentbanku.

Centrum odpowiedziało na to rozszerzeniem programu społecznego.

Sąd nad Pangalosem.

Ateny, 17. 2. (Pat.) Były dyktator Grecji Pangalos przewieziony został wczoraj z Krety do Aten. Stanie on jutro przed trybunałem parlamentu.

Kogo bolszewicy uważają za swoich „wewnętrznych wrogów“.

„Krasnaja Gazieta“ zmuszona jest, nie bez oczywistej przykrości stwierdzić, że olbrzymia większość siedzących obecnie po więzieniach sowieckich przestępców należy do warstw robotniczych, względnie włościańskich. Mianowicie, z oficjalnych raportów wynika, iż w dniu 1-ym października 1927 r. przebywało w więzieniach Leningradu 2.329 robotników (37 procent), 989 urzędników sowieckich (16 proc.), 1601 chłopów (26 proc.), 271 niepracujących zawodowo (4 proc.), 120 bezrobotnych (2 proc.), 749 „zdeklasowanych“ i recydywistów (12 proc.), oraz 3 proc. „różnych“. Okazuje się więc, iż w Republice włościańsko-robotniczej 4/5 stanowią właśnie ludzie pracujący. Na prowincji sytuacja przedstawia się jeszcze gorzej, gdyż „warstwy rządzące“ dostarczają 91 proc. aresztantów.

177 # Lekarz obłąkanych.

(Ciąg dalszy.)

Wszystkie muskuły drżały w jej ciele, jak u człowieka, kończącego na delirium tremens. Pomocnik nie spuszczał oczu z Frantza Rittnera.

— Chcesz pan wiedzieć moją opinję? — zapytał Frantz po skończeniu egzaminu, — no to powiem panu, że ta kobieta dotkniętą jest śmiertelnie...

Młody doktór nie mógł ukryć zdziwienia.

— Nie może być wyleczoną? — szepnął.

— Nie! — odrzekł Rittner. — Nie przeżyje trzech miesięcy! Tajemnica dobrze będzie zachowaną! — dodał po cichu.

XXXI.

- Jaką kurację zaordynuje pan dyrektor? — zapytał młody doktór.

— Zimny prysznic w zamkniętej szafce, bo kryzys przyjść może lada chwila — odrzekł Rittner. — Trzeba będzie zmusić koniecznie chorą do przyjęcia jakiego posiłku. Za napój zimna woda z cytryną.

Po chwilowem zastanowieniu dodał, zwracając się do infirmerki.

— Potrzeba usunąć wszelkie przedmioty, któremi chora mogłaby się okaleczyć, albo życia pozbawić... Trzeba będzie także usunąć łóżko i pozostawić dwa jedynie materace na podłodze...

— Dobrze, panie dyrektorze.

Jeżeli przyjdzie furja po pierwszej kąpieli, to dać natychmiast kąpiel drugą. Kiedy szał przyjdzie, owinąć chorą gorącemi kołdrami, a na głowę przykładać lód... Jeżeli kryzysu nie będzie, albo będzie bardzo słaby, włożyć tylko flanelową bluzę na pacjentkę.

— Dobrze, panie dyrektorze.

— Niestety! — mruknął melancholicznie Rittner, wszystkie te starania będą bezużyteczne z pewnością. Ta biedna kobieta zgubioną jest bez żadnego ratunku. Z celi Matyldy przeszedł Rittner do celi Joanny. Pani Delariviere, widząc wchodzącego doktora, wstała z fotelu i z błędnym uśmiechem postąpiła kilka kroków ku niemu.

— Kwiatów... kwiatów — powiedziała bezdźwięcznym swoim głosem — chcę pójść zrywać kwiaty z aniołem światłości...

— Będziesz pani zrywała, wiele ci się tylko spodoba, ale później trochę... — A zwracając się do pomocnika dodał:

— Dopilnujesz pan, z łaski swojej, ażeby zaprowadzono panią do ogrodu, na jaką godzinę po południu, a po powrocie dasz jej zażyć dwa miligramy datura w proszku.

— Dobrze, panie doktorze — odpowiedział młody pomocnik, zapisując sobie zalecenie w książeczce.

Odwiedzili z kolei wszystkie chore, znajdujące się w zakładzie. Skończywszy przegląd, pomyślał Rittner o córce Joanny. Od czasu, jak się czuł pewnym, jak przypuszczał, że mu nic nie przeszkodzi do ucieczki, że poza granicą będzie mógł żyć w zupełnym spokoju i używać swobodnie zebranej fortuny, którą miał nadzieję powiększać coraz bardziej przy pomocy Renego Jancelyn, nie czuł już takiej nienawiści do Edmy za to, że uciec usiłowała.

— Jakże tam panna Delariviere? — zapytał pomocnika.

— Źle — odrzekł zapytany.

— Więc nie wróżysz pan nic dobrego z jej stanu zdrowia?

— Zdaje mi się, że ten stan codzień się pogarsza.

— Chodźmy do niej.

Obadwaj opuścili zabudowania warjatek i skierowali się ku apartamentowi, jaki zajmowała Edma na pierwszem piętrze pawilonu w ogrodzie.

W progu zaraz uderzyła Rittnera ogromna zmiana w rysach Edmy. Ujrzawszy doktora, zdawała się raczej zdziwioną, niż przestraszoną. Z wielkim wysiłkiem uniosła się na poduszkach.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

ŻYCIE GOSPODARCZE

Nowa reglamentacja importu.

W związku z rozporządzeniem o waloryzacji ceł ukazało się onegdaj („Dz. Ustaw) nr. 15) rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie uchylenia zakazu przywozu niektórych towarów.

Rozporządzenie uchyla zakaz przywozu do Polski towarów, wyszczególnionych w rozporządzeniach Rady Ministrów z 17 czerwca 1925 r. i 11 lipca 1925 r. Zakaz pozostaje jednak w mocy, o ile towary te pochodzą lub przychodzą z Rzeszy Niemieckiej. Z tem zastrzeżeniem łączy się przepis, że przy odprawie celnej powinno być przedstawione świadectwo pochodzenia, zaopatrzone w wizę konsularną.

Następnie rozporządzenie ustala nową listę towarów, których przywóz podlega reglementacji, t.j. dopuszczalny tylko na mocy specjalnych pozwoleń Min. Przem. i Handlu w granicach pewnych kontyngentów.

Do towarów tych należą: ziemniaki świeże (przywożone od 15 lutego do 15 lipca); kapusta głowiasta świeża (przywożona od 1-go czerwca do 15 lipca), owoce i jagody świeże. oprócz przywożonych luzem lub w beczkach i workach bez wewnętrznego opakowania; pomarańcze i mandarynki; winogrona, świeże, suszone i suche owoce i jagody; pasztety i przyprawy; cukierki, konfitury, czekolada i kakao z cukrem, owoce w cukrze, pastylki do wyrobu wódek, soki owocowe, esencje i etery owocowe z domieszką alkoholu; sery wykwintne w opakowaniu detalicznem; kawior, ostrygi, raki itp.; futra, oprócz towaru futrzanego surowego; obuwie skórzane, lakierowane, zamszowe z materji jedwabnej, brokatu. ze skór krokodylowych, wężowych itp., ze skór z wyciskanymi deseniami; rośliny żyjące, kwiaty, liście; kamienie szlachetne; kamienie do ozdoby, prawdziwe i sztuczne; wyroby porcelanowe, oprócz naczyń aptecznych; szyby lustrzane, lustra, szkło taflowe grubości powyżej 5 mm; kosmetyki, pachnidła, mydła itp. wyroby ze złota, platyny, srebra; fortepiany, pianina, gramofony i pozytywki; samochody osobowe, motocykle; karty do gry; tkaniny bawełniane, meblowe, lniane, konopne, obrusy, serwetki itp.; tkaniny jedwabne i półjedwabne; materje i wyroby dziane jedwabne i półjedwabne; kaszmiry; dywany wełniane: wyroby szmuklerskie; wyroby firankowe, wyszywane na tiulu bez obszycia i przybrania; koronki i hafty; ubiory i okrycia podbite futrem; bielizna, odzież i konfekcja z materjałów, objętych niniejszą listą; kapelusze i czapeczki damskie i dziecięce, przybrane wstążkami,, koronkami, piórami, kwiatami itp.; chustki, serwetki, obrusy, bielizna pościelowa. kołdry itp., prasole i parasolki kryte tkaniną jedwabna lub z pokryciem przybranem; guziki i spinki z perłowej masy, szyldkretu, kości słoniowej i bursztynu; pióra ozdobne i sztuczne kwiaty; wyroby z sieczki szklanej, wyroby galanteryjne i toaletowe, zabawki dz ecięce.

Rozporządzenie wchodzi w życie 30 dni po ogłoszeniu.

Izby przemysłowo-handlowe

Dowiadujemy się, że wybory do izb przemysłowo-handlowych odbędą się dopiero po wyborach do Sejmu i Senatu. Obecnie przygotowywane są statuty poszczególnych izb.

Jednorazowy zasiłek dla emerytów.

Wobec tego, że wypłacenie kilkudziesięciu tysięcom emerytów, wdów i sierot w dn. 25 stycznia rb. pierwszej raty jednorazowego zasiłku, przewidzianego w rozporządzeniu p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23 stycznia br., przez szczupły personel izb. skarbowych (za pośrednictwem P.K.O.) okazało się ze względów technicznych niewykonalne, obie raty powyższego zasiłku zostaną, jak się dowiadujemy, wypłacone emerytom, wdowom i sierotom jednorazowo w dniu 1 marca rb.

Odpowiednie zarządzenia zostały wydane, a odnośne rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej będzie ogłoszone w dniach najbliższych.

W najbliższym czasie ma być wstrzymany wywóz skór surowych zagranicę.

Starania ze strony krajowego przemysłu garbarskiego u czynników miarodajnych w kierunku wprowadzenia zakazu wywozu za granicę surowych skór, a to ze względu na niebywały wzrost cen tych skór, mają być w najbliższych dniach uwieńczone pomyślnym skutkiem.

Jeśli wywóz surowych skór za granicę odbywałby się w dalszym ciągu w tem samem tempie co dotychczas, to jak twierdzą przemysłowcy garbarscy już *w niedługim czasie zbarakłoby surowca dla krajowych fabryk garbarskich,* któreby na dłuższy czas musiały przerwać pracę.

Jedną bowiem z gałęzi naszego przemysłu, która jest w największym stopniu narażona na konkurencję zagraniczną jest właśnie przemysł garbarski i obuwniczy.

Konsumpcja obuwia miejskiego w Polsce obliczona jest na 6 miljonów par rocznie.

Z tego na import obuwia zagranicznego przypada obecnie około 2 miljonów par rocznie, na produkcję fabryk krajowych również tyleż reszta zaś na szewców ręcznych i zakłady chałupnicze.

Ostatnio konkurencja zagraniczna staje się coraz uciążliwszą, wyzyskując w całej pełni specjalne kontyngenty importowe, udzielając 6-cio miesięcznych kredytów niedostępnych dla krajowych przemysłowców i wreszcie sprzedając u nas po cenach dumpingowych, to znaczy w Polsce taniej, aniżeli we własnym kraju.

Niedawno temu jedna tylko fabryka Bata w Czechosłowacji, będąca jedną z największych fabryk obuwia na kontynencie i wyrabiająca towar lichy, ale bardzo tani, sprzedała do Polski razem około 450 tysięcy par.

Z Polski wywożone jest rocznie za granicę około 1 miljona surowych skór cielęcych.

Koncesje na koleje o znaczeniu lokalnem.

W najbliższym czasie zostanie wniesiony na Radę Ministrów projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o „nadawaniu koncesji na koleje o znaczeniu miejscowem“, będący w chwili obecnej w stadjum uzgodnienia między zainteresowanemi ministerstwami.

W projekcie specjalny rozdział poświęcony jest kolejom miejsk. użytku publicznego. Koncesje na budowę tych kolei będą udzielały zarządy związków komunalnych, które jednak w celu skoordynowania zamierzonej akcji z ogólną polityką komunikacyjną państwa i z potrzebami obrony państwa, winny przed nadaniem koncesji projekt jej przesłać ministerstwu komunikacji i spraw wojskowych do zaopinjowania. Ostateczne zatwierdzenie projektów budowy należy do właściwych władz nadzorczych.

Nader ważne dla rozwoju życia gospodarczego związków komunalnych jest zastrzeżone w projekcie prawo o przechodzeniu po upływie koncesji całej kolei wraz z gruntami, budynkami, taborem i wszystkiemi przynależnościami nie na rzecz państwa, lecz do związków komunalnych. Naogół omawiany projekt zawiera postanowienia znacznie liberalniejsze od obowiązującej ustawy z dnia 14. 10. 1921 roku o udzielaniu koncesji na prywatne koleje żelazne. Niewątpliwie obecne rozporządzenie zachęci kapitały prywatne do rozszerzenia budowy naszej sieci kolejowej, co znów przyczyni się do spotęgowania rozwoju lokalnego życia gospodarczego.

Z giełdy. (A. W.)

ZIEMIOPŁODY.

Poznań, 17. 2. Za 100 kg. loco stacja zał.: żyto 38.40—39.40, pszenica 44.75—45.75, jęczmień zwyczajny 33—35, browarowy 39.50—41. owies 42.50—45.50, mąka żytnia 65 proc. 56.75, 70 proc. 55.25, pszenna 65 proc. 64.24—68.75, ospa żytnia 26.25—27.25, reszta bez zmiany. Usposobienie spokojne.

Warszawa, 17. 2. Żyto kongresowe 116 ft. fr. Warszawa 40.25, pszenica kongresowa 126 ft. zał. 49, obroty małe. Usposobienie spokojne.

WALUTY.

Warszawa, 17. 2. Dolar urzędowo 8,88, prywatnie 8.88½. Tendencja utrzymana.

Gdańsk, 17. 2. Za 100 zł. loco Gdańsk 57.64—57.68, przekaz na Warszawę 57.49—57.63, dolar w stosunku do zł. 8.89—8.89½, za 100 guld. prywatnie 173—173.50.

DEWIZY.

Warszawa, 17. 1. Holandja 358.80. Londyn 43.44½, Paryż 35.04, Praga 26.41½, Szwajcarja 171.43. Włochy 47.22.

Klub polski w Hamburgu.

Hamburg, 16. 2. Dnia 13 bm. został założony w Hamburgu pod honorowem przewodnictwem konsula dr. Władysława Namysłowskiego, wzorem innych klubów narodowych, „Klub Polski“ przy nadzwyczaj licznym udziale całej niemal inteligencji polskiej, zamieszkałej w Hamburgu. Celem klubu jest łączenie Polaków, zamieszkujących stale w Hamburgu.

Prowokacyjna agitacja niemiecka pośród rybaków polskich.

W Sopotach istnieje niemiecki Związek rybacki, do którego należą również i rybacy polscy z wybrzeża polskiego. Z łona więc tego związku, że strony niemieckiej wszczęto agitację wyborczą, pośród członków rybaków Polaków, aby ci głosowali na listę wyborcza niemiecką. W tym celu wysłali oni dwuch rybaków Niemców do Gdyni, którzy prowadzą tam agitację za niemiecką listą wyborczą, pośród polskich rybaków.

Wierzymy jednak, że polscy rybacy na wybrzeżu, są aż nadto politycznie uświadomieni, i zdają sobie sprawę, z opieki obecnego rządu, jaką otacza polskie wybrzeże i jego mieszkańców, że nie dadzą się skusić, zalecankom niemieckim, ale dadzą im odprawę godną polskiego rybaka.

Komunikat.

W początku 1928 r. został założony w Toruniu Instytut Bałtycki, którego zadaniem głównem jest badanie stosunków gospodarczych, politycznych, narodowościowych itp. wybrzeża Bałtyckiego pod kątem widzenia związanych z nimi interesów Polskich. Wkrótce po założeniu Instytut Bałtycki ogłosił konkurs na pracę z zakresu problemu bałtyckiego; termin nadsyłania prac początkowo ustalony na 30 września 1926 r. został następnie ze względu na nienadesłanie prac przesunięty na 31 marca 1927 r.

Do Sądu Konkursowego powołał Instytut Bałtycki następujące osoby ś. p. Teodora Tyca, docenta Uniw. Poznańskiego, profesora Dra Stanisława Wachowiaka, Dyrektora Po-
Dra Stanisława Wochowiaka, Dyrektora Powszechnej Wystawy Krajowej w 1929 r. w Poznaniu i Józefa Borowika, Kierownika Działu w Państw. Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy.

Posiedzenie Sądu Konkursowego odbyło się 12 grudnia 1927 r. w Poznaniu. Z ogólnej ilości 15 prac, nadesłanych przez 10 autorów zostało 8 prac wyłączonych z konkursu ze względu na uchybienie wymaganiom formalnym konkursu.

Jako jedyną pracę zasługującą na nagrodę Sąd Konkursowy jednogłośnie odznaczył pracę p. t. Miedzynarodowy Handel na Bałtyku ze szczególnem uwzględnieniem Gdańska i Gdyni“, godło „Pomorzanin“.

Po otworzeniu koperty okazało się, że autorem odznaczonej pracy jest p. Wojciech Stopczyk, kandydat nauk handlowych z Warszawy.

Instytut Bałtycki na podstawie uchwały Sądu Konkursowego przyznał i wypłacił p. Wojciechowi Stopczykowi nagrodę w sumie 600 zł.

Nagrodzona na konkursie praca ukaże się wkrótce w najbliższym zeszycie wydawanego przez Instytut Bałtycki „Pamiętnika“.

Wiadomości z Radzyna

(Od wł. koresp. „Gońca Nadwiślańsk.“)

— **Kronika kościelna.** Obchód papieski w niedzielę 12 lutego zgromadził dość liczne zastępy parafjan. Podpadała nieobecność tak zwanych wyższych sfer. Na wieczornicę złożyły się deklamacje, śpiewy, przemowa ks. proboszcza i wykład ks. wikarego z przezroczami. Dzięki gustownemu urządzeniu i ozdobieniu sceny, prawidłowemu wykonaniu wszystkich numerów, wieczornica duchem pokoju — przyjemne w uczestnikach pozostawiła wrażenie.

— **Niedziela najbliższa,** w d. 19 lutego, tak zwana zapustna, nazywa się też pięćdziesiątnicą, ponieważ niegdyś rychlej rozpoczynający się wielki post trwał 50 dni. W zapusty, czyli ostatnie dni przed środą popielcową odbywa się w kościołach starym zwyczajem t. zw. 40 godzinne nabożeństwo, celem przeciwwagi zbytkom zapustowym. W Radzynie w te 3 dni, niedzielę, poniedziałek i wtorek rano wystawienie o godz 6, po niem w poniedziałek i wtorek pierwsza msza św. Zakończenie wystawienia w niedzielę wieczorem o godz. 6, w poniedziałek o 6.30, wtorek o godz. 5-ej. W środę popielcową msza św. z rozdzieleniem popiołu o godz. 8-ej.

Wiadomości z Tucholi

(Od wł. koresp. „Gońca Nadwiślańsk.“)

— **Wieczorek Czerw. Krzyża** udał się wspaniale. W pięknie udekorowanej sali hotelu du Nord zebrało się doborowe towarzystwo z p. drową Drzycimską i p. mec. Piskozubem na czele. Przygrywała pięknie orkiestra mandolinistów. Tańce prowadził nadzwyczaj sprężyście p. mec. Piskozub. Do bardzo pomysłowych artrakcji należał chiński mur. Z uznaniem podnieść trzeba wzorową organizację wieczorku — no! i co dla apetytów ludzkich najważniejsze — to bezpłatny bufet, zaopatrzony nadspodziewanie bogato. Nic też dziwnego, że wszyscy bawili się ochoczo ku zadowoleniu Komitetu.

— **Seminarjum nauczycielskie** urządza dla swych uczniów w sobotę, 18 bm. wieczorek z tańcami. Zaproszenia zostały już rozesłane.

— **Stan pogody.** W nocy spadł śnieg, nad ranem zaś padał deszcz. Temperatura łagodna.

Wiadomości z Tczewa.

(Kor. wł. „Gońca Nadw.“)

Uroczystość papieska parafji św. Józefa na Nowemmieście. W ubiegłą niedzielę w rocznicę koronacji Ojca św. Piusa XI był kościół nasz zapełniony do ostatniego miejsca. Przed głównym ołtarzem stały delegacje towarzystw kościelnych. Sumę odprawił ks. kuratus Młyński, a następnie kazanie ks. wikary Goga, poczem odśpiewano hymn „Ciebie Boże chwalimy“. Po nieszporach zebrały się dzieci na salce parafjalnej, która była ładnie udekorowana w kolory papieskie i girlandy. P. Michalski jako przewodniczący naszej Ligi katolickiej przywitał dzieci. Po deklamacjach i śpiewem przemówił jeszcze do dziatwy ks. kuratus. O godz. 5-ej przybyli parafjanie tak licznie na akademję papieską, że salka nawet wszystkich pomieścić nie mogła. Akademję zagaił p. Michalski, poczem nastąpiły śpiewy szkoły nowomiejskiej i krótki obrazek sceniczny z życia św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Chór św. Cecylji odśpiewał pod batutą p. Zielińskiego „Tu es Petrus“, oraz „Ojcze nasz“, poczem przemówił ks. prof. Ruchniewicz. Przemowa tczyła się o Rzymie, jako stolicy papieskiej, bowiem zna on dokładnie Rzym, ponieważ przebywał tam przeszło 4 lata. Z oklaskami dziękowano mówcy za te serdeczne słowa. Po odśpiewaniu pieśni „Boże coś Polskę“ zakończyła się akademja.

— **Skonfiskowano masło.** Na ostatnim targu odebrano pewnemu handlarzowi większą ilość masła, ponieważ do każdego funta brakowało około 30 gr.

— **Kronika policyjna.** Do kary zapisano 3 zamiejscowych rzeźników, którzy z towarem mięsnym nie obchodzili się tak, jak nakazuje hygjena. Na gorącym uczynku przychwycono przy granicy do Wolnego Miasta dwóch młodocianych chłopaków, którzy usiłowali przekroczyć granicę bez legitymacji. Aresztowano dwie osoby za pijaństwo.

Wiadomości z Chełmna.

(Od wł. koresp. „Gońca Nadwiślańsk.“)

— **Dyżury aptek.** W czasie od 12—19 lutego dyżuruje apteka „Radziecka“ w Rynku. Od 19—26 lutego dyżuruje apteka pod „Orłem“ w Rynku.

— **Miejski Urząd Policyjny** podaje do publicznej wiadomości, że pan wojewoda pomorski w Toruniu, na wniosek z dnia 17 grudnia 1927 r. zezwolił okręg. Pomorskiemu Związkowi Obrony Kresów Zachodnich Rz. P. w Toruniu na domową i publiczną rozsprzedaż losów loterji fantowej u mieszkańców województwa pomorskiego w czasie od 2 stycznia do 1 kwietnia 1928 r. na rzecz prowadzenia prac kulturalno-oświatowych.

— **Walne zgromadzenie Banku Ludowego** — spółdz. z odp. ogr. w Chełmnie — odbędzie się we wtorek, dnia 28 lutego br. o godz. 4-ej popołudniu w lokalu p. Rummlera (Strzelnica przy dworcu) w Chełmnie. Porządek obrad: 1) Zagajenie i ukonstytułowanie biura; 2) Przeczytanie protokółu rewizyjnego z dnia 21. 7. 1927 r. i powzięcie uchwały; 3(Sprawozdanie zarządu i rady nadzorczej z czynności za rok 1927; 4) Przyjęcie bilansu i udzielenie potwierdzenia zarządowi i radzie nadzorczej; 5) Podział zysków; 6) Uchwała w myśl art. 46 ust. o spółdzielniach; 7) Wybór 3 członków rady nadzorczej w miejsce ustępujących; 8) Wynagrodzenie rady nadzorczej; 9) Wnioski bez uchwał.

Sprawozdanie roczne wyłożone jest od dnia dzisiejszego, aż do walnego zgromadzenia w lokalu Spółdzielni. Szanownych członków prosi się o liczny udział.

— **Tow. śpiewu „Dzwon“** przygotowuje na święta Wielkanocne piękną i melodyjną mszę czeskiego kompozytora Navratila. Lekcje odbywają się regularnie we wtorki i czwartki w auli szkoły chłopców od godziny 8 wiecz. Komplet członków konieczny.

— **Grono Rzemieślników fabryki maszyn „Unji“** urządziło w sobotę, dnia 11 lutego w sali Strzelnicy przy dworcu przedstawienie amatorskie, pod reżyserją p. Ekla. Odegrano mianowicie piękny dramat z czasów narodu polskiego pod jarzmem rosyjskiem „Gwiazda Syberji“. Poważny i trudny utwór zgromadził nader licznie mieszkańców grodu naszego, którzy nie jako goście — ale jako sędziowie z wielkiem napięciem i zaciekawieniem oczekiwali wyniku występu, tem więcej, iż niejeden z amatorów poraz pierwszy występował na scenie. Utwór, który dla zawodowych artystów jest nie łatwy, amatorzy nasi dowiedli, iż z zadania, którego się podjęli, są w stanie wywiązać się.

— **Kurs hodowli drobiu.** Pomorska Izba Rolnicza urządza 2 dniowe wykłady popularne z dziedziny hodowli drobiu w dniach 28 i 29 lutego. Wykłady powyższe odbędą się w Toruniu. Celem ich jest zaznajomienie jaknajszerszego ogółu z nowoczesnem prowadzeniem hodowli drobiu i wskazanie metod, mających na celu zwiększenie się opłacalności chowu drobiu. Na program wykładów składają się referaty z dziedziny hodowli kur, gęsi, kaczek i indyków, oraz pokaz modeli i rysunków kurników i wzory urządzeń potrzebnych w każdej postępowej hodowli.

Pozatem wyświetlany będzie film amerykański, ilustrujący całokształt hodowli. Udział z wykładach jest bezpłatny. Pomorska Izba Rolnicza czyni starania o uzyskanie zniżki na przejazd kolejowy i na uzyskanie noclegów po zniżonych cenach. aby koszta pobytu w Toruniu były możliwie jaknajniższe. Wszystkich osób, interesujących się tą gałęzią hodowli, uprasza się nadsyłać zgłoszenia na wzięcie udziału w wykładach do Wydziału Hodowli Pomorskiej Izby Rolniczej w Toruniu, ul. Sienkiewicza 40.

— **Kończy się sezon karnawałowy.** Sezon karnawałowy rozpoczął i kończy się w Chełmnie dość hucznie, a świadczą o tem co kilka dni urządzane zabawy. Oryginalnym był bal Młodzieży kupieckiej w salach Strzelnicy przy dworcu. — Niemniej cieszyły się powodzeniem bale, urządzane w Dworze Chełmińskim i w lokalach p. Rummlera, jak Opieki Rodzicielskiej, Kupców samodzielnych itd. Na zakończenie tegorocznego karnawału nadzwyczaj ruchliwie zapowiada Tow. śpiew. „Moniuszko“ swoją doroczną karnawałową wieczornicę w ściśle zamkniętym kółku, która odbędzie się w niedzielę, dnia 19 bm. w salach Strzelnicy przy dworcu, które to wyłącznie zarezerwowane są dla „Moniuszki“ i wszystkich tych, którym zależy i pragną na zakończenie karnawału spędzić kilka godzin w miłym i pięknym nastroju.

— **Stan pogody.** Od kilku dni sprzyja piękna pogoda. Zdaje się, że żyjemy w miesiącu kwietniu, a nie w lutym. Wczoraj popołudniu był lekki przymrozek a wieczorem spadł dość obficie śnieg, jednakowoż temperatura z błyskawiczną szybkością się zmieniła, śnieg znikł i nastąpiła odwilż. Dziś popołudniu przepaduje drobny deszcz.

— **Kino „Apollo“** wyświetla od soboty 18 lutego dawno oczekiwany film ze złotej serji, polskiej produkcji, dramat lez, krwi i nędzy moralnej pt. „O czem się nie mówi“. Według genralnej pt. „O czem się nie mówi“. Według genjalnej autorki Gabrjeli Zapolskiej. W roli głównej Jadwiga Smosarska.

— **Kino „Stylowy“** wyświetla od piątku 17 bm. dawno oczekiwany film, który jest chlubą nietylko ostatniego sezonu, ale wogóle całej dotychczasowej produkcji kinomatograficznej p. t.: „Student z Pragi“. W rolach głównych: Konrad Weid., Werner Kraus i Agnes Esterhazy.

Początek seansów od godz. 6,30 i 8.30 wiecz., w niedzielę od godz. 4-ej. J. Zet.

Radjo-Program.

Sobota, 18 lutego.

WARSZAWA: 15.00 Komunikaty: meteorologiczny i gospodarczy, oraz nadprogram; 16.25 Nadprogram i komunikaty; 17.45 Program dla dzieci z Krakowa; 19.15 Rozmaitości; 20.00 Odczyt o działalności Rządu, organiz. przez Prezydjum Rady Ministrów; 20.30 Muzyka lekka; 22.05 Komunikaty PAT.; 22.20 Komunikaty: policyjny, sportowy, oraz nadprogram; 22.30 Transmisja muzyki tanecznej.

LANGENBERG: 13.05 Koncert; 17.10 Nowoczesna poezja kobieca, odczyt; 17.30 Lekcja angielskiego dla początkujących; 18.00 Koncert, program podany będzie przez radjo; 20.20 Wesoły wieczór; do 1.00 Muzyka taneczna.

BERLIN: 16.00 Miesięczny przegląd sportu; 16.30 Koncert kapeli Roosz; 20.11 Wielkie posiedzenie karnawałowe, biuletyn meteorologiczny, wiadomości, sygnał czasu, sport; 22.30 Lekcja tańców i muzyka taneczna kapeli Hoffmann.

GDAŃSK: 11.30 Płyty gramofonowe; 12.55 Sygnał czasu z Nauen; 14.15 Wiadomości; od 16.00 Program z Królewca.

WROCŁAW. 16.15 Tygodniowy przegląd filmów. 16.30 Koncert muzyki lekkiej. 20.10 Radjokabaret. Do 24.00 Muzyka taneczna z płyt gramofonowych.

KRÓLEWIEC. 11.30 Koncert przedpołudniowy. 13.15 Wiadomości. 16.00 Kompozycje Alfreda Brandt. 17.00—18.00 Koncert. 20.30 Koncert orkiestry wojskowej. 22.00 Biul. meteor. Wiadomości. Sport. 22.15 Lekcja tańców. 22.45—23.45 Transmisja muzyki z Zentralhotelu.

Niedziela 19 lutego.

WARSZAWA. 10.15 Transmisja nabożeństwa z Katedry Poznańskiej. 12.00 Sygnał czasu, hejnał z Wieży Marjackiej w Krakowie. Komunikat lotniczo-meteorologiczny oraz nadprogram. 12.10 Transmisja z Filharmonji Warszawskiej. 15.00—15.15 Komunikat meteorologiczny, nadprogram. 15.15 Transmisja 2-go koncertu oratoryjnego z Filharmonji Warszawskiej. 17.20—17.40 Rozmaitości. 20.30 Koncert wspólny stacyj Warszawa i Wilno. 22.00—22.05 Sygnał czasu i komunikat lotniczo-meteorologiczny. 22.05—22.20 Komunikat P. A. T. 22.20—22.30 Komunikaty: policyjny, sportowy oraz nadprogram. 22.30 do 23.30 Transmisja muzyki tanecznej.

GDAŃSK. 16.00—18.00 Koncert kapeli Salzberga.

MEDJOLAN. 10.30—11.15 Koncert muzyki religijnej. 16.00—17.30 Koncert. 20.25 Radjokronika. 20.45 Sygnał czasu. Pogadanka radjotechniczna. 21.00 „Wally“, opera Catalaniego. 21.30 Wiadomości sportowe.

WROCŁAW. 8.15—9.15 Poranek muzyczny. 9.15 Dzwony kościelne. 11.00 Nabożeństwo katolickie. 12.00 Muzyka kameralna. 14.00 Zagadki. 14.40 Szachy. 16.00—16.30 Tranmisja z Gliwic. 19.0—19.15 Zimowe wycieczki sportowe na Śląsku. 22.00 Wiadomości. Transmisja z areny sportowej Jahrhunderthalle. Do 24.00 Muzyka taneczna z płyt gramofonowych.

KRÓLEWIEC. 1.15 Produkcja kapeli Perkull. 15.30 Płyty gramofonowe. 18.30 Lekcja esperanta dla początkujących. 19.00 Odczyt. Igrzyska olimpijskie. 19.30 Transmisja z Teatru Pruskiego. —

LANGENBERG. 9.00—10.00 Nabożeństwo katolickie. 11.35—12.00 Konwersacja hiszpańska. 12.00—13.00 Transmisja z Messehalle w Kolonji. 13.00—14.00 Koncert popołudniowy. 15.30—16.00 Sonaty Beethovena. 16.30—17.15 (Dortmund) zespołu mandolinistów. 17.15—19.15 (Düsseldorf) Audycja Herrmanna Harrego Schmitza. 19.30 do 19.55 Lekcja tańca. 20.00 Komunikat sportowy. 20.15 Koncert karnawał. Do 24.00 Muzyka taneczna.

BERLIN. 11.30 Transmisja poranku muzycznego z Grosses Schauspielhaus. 15.30 Program dla młodzieży. 16.00 Transmisja z Berlińskiego Tow. Szachistów. 16.30—18.00 Koncert. 19.00 Audycja dla dziennikarzy. Dziennikarz i sport. 20.00 Transmisja z „Theater des Westens“.

Wiadomości ze Starogardu.

(Kor. wł. „Gońca Nadw.“)

— **Biuro wyborcze Unji.** Biuro wyborcze Katolickiej Unji Ziem Zachodnich w Starogardzie mieści się w mieszkaniu p. Pillara przy ul. Gimnazjalnej nr. 14.

— **Wiec Katolickiej Unji Ziem Zachodnich.** Wiec Katolickiej Unji Ziem Zach. odbędzie się w poniedziałek o godz. 8-ej w Sokolniczówce. — Przyjedzie prelegent z Grudziądza, wzgl. Torunia. Liczne rzesze sympatyków Unji przybędą na wiec, aby zademonstrować swoją siłę.

— **Całe rzemiosło w Starogardzie za Unją.** W ub. środę odbyło się zebranie Związków Rzemieślniczych w hotelu Wiedeńskim. Zebranie zagaił p. Maciejewski. Delegat z Grudziądza p. Cieszyński wygłosił referat o ustawie przemysłowej, o jej wadach i zaletach w stosunku do stanu rzemieślniczego.

W dyskusji nad referatem zabierali głos pp.: Przybielski, Marchlewicz, Andrzejewski, Engler i inni. Po omówieniu spraw czysto zawodowych przystąpiono do dyskusji na temat wyborów.

Dłuższe przemówienie wygłosił p. Pillar, który omówił dokładnie obecną sytuację przedwyborczą. Ogólny stan i naprężenie, jakie istnieje w partjach i partyjnikach politycznych dezorjentuje najzupełniej społeczeństwo. Stan Średni i urzędnicza inteligencja będzie głosowała na Unję.

W wolnych głosach przemawiali: delegat z Grudziądza p. Cieszyński, mistrz kominiarski p. Andrzejewski i inni.

Licznie zebrani przedstawiciele tutejszego rzemiosła opowiedzieli się jak jeden mąż za Unją Ziem Zachodnich.

— **Endecki Komitet rozlatuje się.** Nastrój przedwyborczy w naszem mieście najzupełniej ospały. Swego czasu Blok Polsko-Katolicki a ściśle mówiąc nam P. S. L. Piast, urządził wiec, na który zjawiło się zaledwie kilkunastu okolicznych rolników.

Endecja dotychczas nie zdobyła się na zorganizowanie wiecu w naszem mieście. Od czasu do czasu urządza ona tajemnicze zebrania pod wielkim sekretem przed ogółem społeczeństwa. Na takich zebraniach zbiera się kilka, czy kilkunastu wyznawców wiary endeckiej, gwarząc nad znikomościami tego świata.

W tych dniach „generałowie“ endeccy w poszukiwaniu za wojskiem wyborczem, zdobyli się na heroiczny wysiłek, a mianowicie stworzyli własny komitet wyborczy i wydali szumną odezwę, na której figurują nazwiska znanych obywateli naszego miasta.

Aliści, coś się zepsuło w państwie duńskiem. oto czytamy w Dz. Starog. oświadczenie: dwóch znanych w Starogardzie obywateli: p. Stanisława Kroplewskiego i p. Fr. Zastępowskiego, że wycofują się z komitetu endeckiego.

Na końcu skromne pytanie: „ilu jeszcze z zacnych mężów podpisanych na odezwie zreferuje z ciepłych objęć „cioci endecji?“

— **Miłe wieczorki T. C. L.** Tow. Czytelni Ludowych w Starogardzie prosperuje b. dobrze. Dzięki energji i ruchliwości prof. Selgera odbywają się regularnie b. dobrze zorganizowane odczyty z przeźroczami, które cieszą się w Starogardzie wielkiem powodzeniem. Zazwyczaj mają miejsce dwa odczyty w jednym dniu, jeden dla wojska bezpłatny, drugi dla publiczności ze wstępem 20 gr. Wojsko wzamian za to daje swoją świetną orkiestrę na przedstawienie wieczorowe. Umiejętnie i dobrze dobrane przeźrocza nęcą i interesują publiczność znacznie więcej aniżeli samo słowo. Zazwyczaj odczyty dostosowują wykładowcy do wyświetlanych obrazów. Oto tajemnica miłych i pożytecznych wieczorków T. C. L., podczas których przygrywa świetna orkiestra II-go pułku szwoleżerów. W tych dniach odbył się odczyt z przeźroczami na temat przyrodniczy. Publiczności na sali b. dużo.

— **Za fałszerstwo weksli dostał się do kozy.** Młody i pełen werwy życiowej Władysław Czaja z Lubichowa. Zapragnął on otworzyć wielki skład z tow. na terytorjum w. miasta Gdańska. Na to, żeby móc zakupić towary trzeba mieć jednak pieniądze. Pieniędzy p. Czaja nie miał, ale od czego olej w głowie. Nie wiele myśląc sfałszował 10 weksli na ogólną sumę 5000 zł., podpisując na wekslach swego ojca i niejakiego Laskowskiego. Za uzyskane 5000 zł. od kupca ze Starogardu p. Jakóba Merina zakupił ten obiecujący młodzieniec pewną ilość towarów. Interes zapowiadał się bardzo dobrze, kto wie czy p. Czaja nie dorobiłby się większej fortuny, gdyby nie mała drobnostka. P. Merin po pewnym czasie, gdy weksle miały być wykupione przekonał się, że są one sfałszowane. Na skutek doniesienia, p. Czaja został uwięziony, a jego skład obłożony aresztem. Sprawa wypłynęła w tych dniach na światło dzienne podczas rozprawy w Izbie karnej. Przewodniczył p. sędzia Heidrich, jako ekspert występował p. dr. Sankowski, oskarżał pprokurator dr. Konieczny. Sąd po dłuższej naradzie skazał oszusta na 10 miesięcy więzienia.

Z listów do redakcji.

— **Wyjaśnienie.** Od Dyr. Poczt z Bydgoszczy otrzymaliśmy następujące wyjaśnienie w sprawie umieszczonej notatki w „Gońcu“ p. t. Stosunki na poczcie w Tucholi.

„Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń stwierdziła Dyrekcja, że połączenia telefoniczne z Tucholi są dogodne, a obsługa publiczności w Urzędzie pocztowo-telegraficznym jest należyta. Nie jest zgodne z prawdą, jakoby urzędnik pełniący służbę przy okienku w niedzielę oświadczył pewnej osobie zgłaszającej się po list polecony, że on „nie urzęduje“. Prawda jest natomiast, że urzędnik ten wyjaśnił tej osobie, że w niedzielę niema urzędowania, jest tylko dyżur dla wydawania listów zwykłych i czasopism. Nieprawda jest również jakoby urzędnik pełniący służbę przy pierwszem okienku odmówił pewnej osobie sprzedaży znaczka i skierował ją do okienka drugiego i że brak jest informacji gdzie można znaczki kupować. Stwierdzone bowiem zostało, że w Urzędzie pocztowym są wywieszone stale tabliczki informacyjne w myśl obowiązujących przepisów służbowych, umożliwiające publiczności zorjentowanie się jakie sprawy się załatwia przy poszczególnych okienkach.

Za Prezesa: Philipp, Naczelnik Wydziału.

Ks. Nunciusz Marmaggi.

Mianowany przez Stolicę Apostolską Nuncjuszem w Polsce J. E. Arcybiskup tytularny ks. Franciszek Marmaggi, jako młody kapłan, był profesorem filozofji prawa na Uniwersytecie Papieskim św. Apolinarego w Rzymie. Powołany następnie przez Ojca św. do Sekretarjatu Stanu pracował dłuższy czas w Kongregacji Spraw Nadzwyczajnych. Na tem stanowisku otrzymuje godność Podsekretarza i bierze udział w Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Kanonicznego.

Zawód dyplomatyczny Msgr. Marmaggi rozpoczął w r. 1902, jako Nuncjusz w Bukareszcie, gdzie otaczał niezwykle troskliwą opieką wychodźców polskich, przebywających podówczas w Rumunji. W r. 1922 zostaje mianowany delegatem nadzwyczajnym, celem zorganizowania opieki i pomocy dla ludności chrześcijańskiej po wojnie turecko-greckiej. W r. 1923 Msgr. Marmaggi objął Nuncjaturę Apostolską w Czechosłowacji, gdzie pozostawał do chwili zatargu Rządu Czechosłowackiego ze Stolicą Apostolską w sprawie obchodu Jana Hussa.

Przybycie nowomianowanego Nuncjusza do Warszawy spodziewane jest w dniach najbliższych.

STANISŁAW JASIŃSKI

O nasze morze i nasze ziemie...

(Ciąg dalszy.)

Pierwsi Piastowie, wyroiwszy się z nad Gopła, mają ustawiczne sprawy nad Odrą i wogóle w kierunku na zachód.

Granica państwowych aspiracji Chrobrego biegnie przez dzisiejsze Drezno, przez Lipsk, kraj serbskich Łużyczanów, ku morzu..

Zwycięski, spajający miecz Krzywoustego błyska w słowiańskim naówczas Szczecinie, w słowiańskiej Meklemburgji, gospodarząc tam, jak w naturalnym obszarze swego władania.

Przedtysiącletnia słowiańszczyzna zachodnia jest tak słabo jeszcze zróżniczkowana językowo, że, jak to widzimy, między różnymi Hawelanami, Stoderanami, Łużyczanami a Polanami z nad Warty i Gopła nie ma żadnej różnicy mowy, co idzie tak dalcko, że jeszcze w setki lat potem, w XVII wieku, w mieście Szczecinie, młodzież, przygotowująca się do stanu duchownego i mająca pracować wśród słowiańskiej ludności Pomorza, pobierać może nauki w języku polskim.

Gdyby rozwój nasz był poszedł naturalnym torem, nie oglądalibyśmy wprawdzie nigdy Berdyczowa, ale zato bylibyśmy u siebie w domu w Frankfurcie nad Odrą i w Berlinie. Naturalny ten jednak kierunek naszego rozwoju uległ skrzywieniu. Fala germańska w swoim ustawicznym „Drang nach Osten“ zalała nasze pierwotne siedziby zachodnie i te, które powinny być terenem naszej najbliższej ekspansji.

Utonęła w niemieckim zalewie słowiańska niegdyś Łaba, utonęła nasza polska Odra w średnim i dolnym swym biegu. Kolosalne obszary naszego plemienia drogą wynarodowienia i po części kolonizacji, zmieniły się w kraj niemiecki.

Współcześnie starania nasze w kierunku restytucji naszych praw narodowych nie były zupełne i dalekie są sposoby i środki, jakimi możemy i powinniśmy iść dalej na drodze do odzyskania naszej Polonia irredenta, opasującej z różnych stron granice Rzeczypospolitej. A jest ona niemała, że wspomnę rodaków, jęczących w niewoli niemieckiej, jak: cała południowa część Prus książęcych, kraju rdzennie polskiego z mazurską ludnością, liczącą około 300.000 dusz; polska Warmja z Olsztynem; lęborski i bytowski skrawek Pomorza pruskiego z odwieczną ludnością polsko-kaszubską; zachodni skrawek dawnych Prus królewskich i księstwa Poznańskiego, pozostawionych przez Kongres Wersalski już caduco przy pruskich rabusiach; cały szmat Górnego Śląska z Bytomiem i Opolem, przytem etnograficzne polskie skrawki Wolnego Miasta z Sopotem, Oliwą i samym Gdańskiem, jako od wieków naszej historyycznej i przyrodzonej własności.

Razem wziąwszy, na ziemiach tych wegetuje przeszło miljon polskich niewolników!

Nadto w niewoli czeskiej, znajduje się połowa zachodnia księstwa Cieszyńskiego, okręg Czaczy, wsie polskie obwodu Trenczyńskiego, większa część Orawy i Spiszu, gdzie wygląda wyzwolenia 200.000 Polaków.

Spójrzmy na kształt, jaki Polsce nadała wojna, a także przewlekły tok wypadków powojennych aż do dni ostatnich.

Wbrew bowiem szumnie głoszącej zasadzie narodowości, którą jak najskrupulatniej przeprowadzono na użytek 200.000 Niemców gdańskich, oddano pobitym Niemcom wszystko, co wskazałem wyżej.

Wszak zagrabiony Polsce Gdańsk przyznano nam jako prawym właścicielom, w pierwszej instancji, uchwały Komisji p. Cambona, aby wkrótce potem, na podstawie korektury, przeprowadzonej w interesie Niemiec, uczynić z niego miniaturę niepodległych Prus, mogących z całą swobodą spiskować przeciw Polsce i Europie, jak to miało już miejsce w r. 1920.

Z zagrabionych niegdyś Polsce Prus Królewskich, pozostawiono przy zwyciężonym grabieżcy 7.700 kilom. kw., z zagrabionej Polsce dzielnicy, znanej pod nazwą prowincji poznańskiej, zostawiono grabieżcom 2.865 kilom. kw., pod pozorem, że są to obszary językowo niemieckie, a więc jako premię za gruntowną germanizację, czyli za gruntowny i skuteczny rozbój.

Śląsk Górny, który przeżył już był moment przysądzenia go Polsce, podobnie jak Gdańsk, po dwuletniej torturze moralnej, po wytoczeniu z niego strumieni krwi powstańczej, po bezwstydnej parodji plebiscytu, powrócił do Polski w mizernych zaledwie skrawkach.

Taką to okaleczoną Polskę otrzymaliśmy, jako wynik wojny, która liliputom czeskim, dała oprócz Pragi, dziesiątki tysięcy kilometrów kwadratowych niemieckiego obszaru, połowę polskiego Śląska Cieszyńskiego, kraj Słowaków i Ruś Węgierską.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Tabela
wygranych loterji fantowej legji inwalidów Wojsk Polskich.

(Ciąg dalszy.)

22005	6	7	13	25	31	35	50	61	71	77
85	90	96	109	15	22	31	34	45	51	66
78	85	92	208	11	13	20	28	44	62	73
88	92	95	311	24	34	51	56	65	72	404
19	32	37	42	46	48	55	528	36	48	59
76	86	92	612	31	48	58	77	89	700	17
22	33	48	59	74	82	93	806	18	31	42
55	63	69	73	76	78	81	84	86	90	93
98	907	14	18	20	25	29	33	38	44	48
51	23001	13	19	25	31	37	46	53	59	73
81	85	89	95	99	107	/12	19	29	35	37
41	46	57	67	75	83	90	97	204	77	86
95	301	11	19	26	35	48	53	61	69	83
93	99	407	13	21	28	32	40	48	53	62
71	84	92	506	10	15	30	37	47	57	63
66	77	86	89	96	608	14	18	23	32	40
54	62	71	86	89	97	704	17	24	28	32
37	43	49	53	60	69	81	88	95	801	4
12	14	17	22	31	39	44	47	56	65	902
8	53	62	69	76	81	95	24005	15	27	30
37	47	55	64	75	83	86	93	95	104	15
22	27	30	35	38	53	62	68	75	90	208
29	43	48	73	88	303	13	21	47	55	62
68	70	82	97	409	13	18	23	29	34	44
51	53	76	88	92	509	26	32	35	42	48
50	57	59	69	81	89	93	97	601	5	11
17	19	21	24	28	32	37	43	46	52	56
61	64	69	76	84	90	95	702	6	10	15
21	28	33	40	45	48	51	60	65	69	73
78	82	86	89	92	802	11	13	19	26	27
28	36	38	41	47	51	53	57	63	64	69
74	78	88	92	99	904	10	15	20	22	29
35	40	45	48	49	55	62	67	68	73	76
80	87	94	97	99	25002	3	7	10	12	19
24	30 35	42	44	45	46	47	49	53	57	60
63	69	71	72	75	77	81	88	94	101	4
7	11	16	20	23	28	29	35	39	45	53
58	61	63	64	65	68	73	76	80	87	90
94	98	203	6	10	14	18	27	34	37	40
41	44	52	58	65	67	74	81	86	94	99
302	4	7	13	18	23	30	36	40	41	42
49	52	57	60	61	67	74	81	89	97	406
15	20	21	31	36	39	41	42	45	47	50
59	67	69	76	82	90	91	98	502	3	6
15	23	26	29	35	37	38	41	51	59	66
72	80	84	92	95	98	604	7	8	10	11
12	18	25	33	42	49	51	58	63	71	78
86	90	95	701	3	12	16	18	20	26	32
43	49	55	60	64	69	76	79	84	91	94
97	805	6	8	13	25	29	36	44	55	63
70	77	82	87	91	96	98	902	9	15	21
26	30	33	47	54	58	61	73	85	92	97
26001	10	19	31	39	44	56	62	74	80	88
97	104	10	16	19	28	34	44	56	62	73
84	95	97	221	37	51	65	83	97	307	20
29	40	48	60	70	74	82	94	402	10	17
27	33	40	48	52	57	63	68	72	76	80
83	84	96	97	504	19	31	40	44	54	60
73	98	612	19	33	53	56	69	72	82	89
94	703	9	13	22	29	38	45	64	66	75
83	89	98	802	12	26	29	36	43	47	56
74	83	96	905	19	27	32	42	49	62	73
81	91	97	27011	10	19	27	31	45	53	62
73	81	87	96	116	27	39	56	64	79	86
97	209	15	25	50	65	71	72	73	80	303
9	19	34	42	69	82	93	422	24	31	37
45	52	60	63	73	77	85	90	92	97	504
13	21	26	38	48	65	77	93	607	21	34
44	59	71	84	98	713	25	43	54	67	77
85	91	801	9	19	27	38	46	51	57	64
73	82	89	904	11	25	39	45	56	58	68
78	89	91	93	28000	8	13	22	29	36	42
48	56	64	68	75	82	87	98	107	19	27
31	35	46	57	61	65	70	80	89	99	215
18	26	31	56	67	72	81	88	99	320	31
38	43	50	57	69	86	419	86	500	1	8
57	74	678	702	860	913	14	69	73	93	29902
5	41	56	394	412	27	33	60	86	87	514
32	51	67	75	606	32	706	25	43	51	83
808	13	14	71	89	928	36	55	56	57	58
62	72	73	97	30000	13	16	19	32	41	68
73	93	109	25	44	53	73	85	97	213	30
50	69	94	307	14	26	39	54	56	68	81

(Ciąg dalszy nastąpi.)

— BIURA Okręgowego Komitetu Wyborczego Katolickiej Unji Ziem Zachodnich znajdują się na ul. Mickiewicza 8, telefon 80 (lokal „Gońca Nadwiślańskiego“).

Do Okręgu Wyborczego grudziądzkiego nr. 30 należą powiaty: Grudziądz miasto i powiat, Świecie, Tuchola, Chojnice, Sępólno. Do biura Okręgowego Komitetu Wyborczego należy kierować wszelkie sprawy, związane z akcją wyborczą KATOLICKIEJ UNJI ZIEM ZACHODNICH.

KRONIKA GRUDZIĄDZKA

W dniu imienin winszujemy;
Dziś: Sobota, Szymonowi.
Jutro: Niedziela, Konradowi.
Wschód słońca godz. 6 m. 44. Zach. godz. 4 m. 55.
Wschód księżyca godz. 6 m 45 Zach. 2 m. 33.

— **MUZEUM** ul. Lipowa 28 — otwarte w środy i soboty od godz. 12—2; w niedzielę i święta od godz. 11—1.

— **BIBJLOTEKA** ul. Lipowa 28 — otwarta dla dorosłych i dla dzieci w dnie powszechnie od godz. 5—7.

— **CZYTELNIA** ul. Lipowa 28 — otwarta w dni powszednie od godz. 5—8; w niedziele i święta od godz. 4—7.

— **BIBLJOTEKA** ul. Bydgoska (Kanc. parafjalna) w poniedziałki i czwartki od godz. 4—6.

— **CZYTELNIA** ul. Wiślana 3 — otwarta codziennie od godz. 5½—8.

— **BIBJLOTEKA** Małe Tarpno (szkoła) — otwarta w niedzielę (po nabożeństwie) od g. 11—1.

— **WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK przy Lidze Morskiej i Rzecznej**, Lipowa 31 wejście z podwórza otwarta bywa w poniedziałek środę i piątek od godz. 4—7. W tym czasie przyjmuje się zapis nowych członków czytelników i członków Ligi Morskiej i Rzecznej.

— **POLSKI BIAŁY KRZYŻ ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU.** Biuro czynne codziennie (z wyjątkiem sobót, świąt i niedziel) od godziny 16-ej do 18-ej, w lokalu własnym przy ulicy Kuntersztyńskiej nr 1. (Sztab 16 dywizji piechoty). Numer telefonu: Forteczna 40.

— **PORADNIA PRZECIW-JAGLICZA** przy ul. Budkiewicza 27. otwarta w każdą środę od godziny 1—2 w **południe. Porad udziela się bezpłatnie.**

— **BEZPŁATNA PORADNIA DLA PŁUCNOCHORYCH** przy ul. ks. Budkiewicza 27, czynna we wtorki, czwartki i soboty od godz. 2—3. Porady lekarskiej udziela się bezpłatnie. Gabinet lampy kwarcowej czynny w poniedziałki, środy i piątki od godz. 1—4.

— **STACJA OPIEKI NAD MATKĄ I DZIECKIEM** przy ul. ks. Budkiewicza 26. parter na prawo, udziela bezpłatnie porad i wskazówek matkom i kobietom ciężarnym.

Opiekunka zdrowia udziela informacji codziennie od godz. 3—5 popołudniu. Oględziny lekarskie dla matek z dziećmi w poniedziałki i piątki od godz. 2—4, dla kobiet ciężarnych w środy od godz. 2—4.

— **PORADNIA RADJOAMATORSKA** otwarta we wtorki i piątki od godz. 17—18 w firmie „Rekord Polski“, Plac 23 Stycznia.

— **BIBLJOTEKA P.T.K.** czynna jest w każdy piątek od godz. 19—20, dla członków bezpłatnie.

— **PORADNIA WYCIECZKOWA P.T.K.:** Przed wyjazdem dobrze jest wiedzieć, choć cośkolwiek o danej miejscowości. Wszystkim osobom i instytucjom, urządzającym wycieczki w okolice najbliższe i najdalsze zakątki naszego kraju, udziela poradnia wskazówek bezpłatnie. Zgłoszenia pisemne z opłaconą odpowiedzią i osobiste pod adresem „Polskiego Tow. Krajoznawczego“ — Oddział w Grudziądzu, ul. Lipowa 28“. Poradnia otwarta w każdy piątek od godz. 19—20 w Muzeum (Bibljoteka P.T.K.)

Teatr Miejski.

— **PRZEDSTAWIENIE DLA „PEPEGE“.** — Dbały Zarząd o swych pracowników, zakupił w teatrze miejskim trzy przedstawienia z okazji pięcioletniej działalności tej placówki. Przedstawienia odbędą się dziś w sobotę: pierwsze o godz. 2,30 popołudniu drugie o godz. 5-ej, oraz trzecie jutro w niedzielę o godz. 12-ej w południe. Na powyższe przedstawienia kasa teatralna biletów nie sprzedaje, gdyż Zarząd rozdał je li tylko swemu personelowi.

— **„DOM WARJATÓW“** ukaże się dzisiaj, w sobotę wieczorem o godz. 8-ej poraz ostatni. — Przewyborna ta farsa cieszy się zawsze olbrzymiem powodzeniem, gdyż zebrana publiczność bawi się na niej znakomicie. Ceny na dzisiejszy „Dom Warjatów“, zniżono do minimum, bo od 40 gr. do 1.20 zł, ażeby w ten sposób uprzystępnić wszystkim tym, których nie porwie wir zabawowo-taneczny, możność ubawienia się serdecznie w teatrze. Abonament ważny bezprocentowy.

— **W NIEDZIELĘ DWUKROTNIE „GRUDZIĄDZ SZALEJE“.** Ostatnia rewja wstępnym bojem zdobyła sobie publiczność, co nie przeszkadza, że znać było gorączkowe przygotowanie i nieodstępną tremą premjerową. Dziś po zupełnem opanowaniu i wygładzeniu przez reżyserję pewnych niedomogów w niektórych, t. zw. numerach, rewja „Grudziądz szaleje“ stanie na prawdziwie artystycznym poziomie zaspakajając najwybredniejsze gusta. A więc afisz zapowiada na jutrzejszą niedzielę ostatnią rewję, łącznie z baletem Cassana „Grudziądz szaleje“, która wystawiona będzie o godz. 3,30 popołudniu i o godz. 7,30 wieczorem. Bilety na oba przedstawienie w cenie od 1 do 4 zł. nabywać można w dziennej kasie teatru. Abonament ważny bezprocentowy.

— **OSTATNI PONIEDZIAŁEK KARNAWAŁOWY** spędzić będzie można w teatrze nader sympatycznie, tembardziej, że ceny miejsc na ten wieczór zniżono od 50 gr. do 2 zł., afisz zapowiada pełną humoru farsę, dostępną tylko dla dorosłych „Dudek“. Początek godz. 7,30 wiecz.

— **OSTATNI WTOREK KARNAWAŁOWY** będzie w teatrze pod znakiem pożegnania karnawału, a powitanie śledzia. Początek godz. 7,30 wieczorem.

— **ŚRODA** z powodu dnia popielcowego teatr nieczynny.

— **CZWARTEK PREMJERA.** Teatr w czwartek przywdziewa szatę uroczystą i wystawia arcydzieło Jujusza Słowackiego „Mazepę“ z którego próby odbywają się w całej pełni, pod reżyserją p. Romana Tańskiego.

Kina.

— **KINO „APOLLO“** wyświetla od dziś prześliczny i dawno oczekiwany film p. t.: **„Ostatnia stawka“** (Miłość, to cygańskie dziecię), **dramat życiowy**, w głównej roli z słynną gwiazdą filmową Mary Kid i Walter Slezak.

— **KINO „ORZEŁ“** demonstruje wzruszającą do głębi sztukę filmową hr. Lwa Tołstoja p. t.: **„Zmartwychwstanie“**, z gwiazdami ekranu Dolores del Rio i Rod la Roque. W niedzielę o godz. 2-giej przedstawienie dla młodzieży z Eddie Polo.

—o—

Wiadomości Kościelne

Z Kancelarji parafialnej (Fara)

W niedzielę, poniedziałek i we wtorek jest w Farze Adoracja Najśw. Sakramentu, czyli 40-godzinne nabożeństwo, które się rozpocznie codziennie o godz. 6,30 rano, a kończy się o godz. 6.30 wiecz. uroczystemi nieszporami. W niedzielę nieszpory o godz. 6. We wtorek 21 bm. nieszpory z kazaniem i Te Deum o godz. 6,30 wiecz. Msze św. odprawią się w poniedziałek i wtorek jak zwykle. Dla dzieci odprawiać się będą w tych 3 dniach osobne nabożeństwa o godz. 4 pp.

W środę popielcową odprawią się msze św. o godz. 6,30, 7, 8, o godz. 9 tylko dla młodzieży szkolnej, ostatnia msza św. o godz. 10.

Czterdziestodniowy post trwa od środy popielcowej aż do Wielkiej Soboty. Ustawy postne wywieszone są do ogólnej wiadomości na tablicy u wejścia do kościoła.

Droga Krzyżowa odprawiać się będzie w każdy piątek dwa razy, mianowicie o godz. 5 dla młodzieży i o godz. 6.30 dla dorosłych. W przyszłych dwóch tygodniach aż do misji św. odprawi się w każdy piątek o godz. 6,30 zamiast Drogi Krzyżowej — nabożeństwo misyjne.

Gorzkie Żale z wystawieniem Najśw. Sakramentu odprawiać się będą w każdą niedzielę: o godz. 4 w kościele garnizonowym, o godz. 5 w Farze.

Misja św. rozpocznie się w niedzielę, 4 marca. Nauki misyjne przeznaczone są w 1-szym tygodniu dla niewiast i dzieci szkół powszechnych; w 2-gim tygodniu dla mężczyzn; w 3-cim tygodniu dla szkół średnich. Porządek nabożeństw podczas misji św. zostanie ogłoszony później.

W czasie misyjnym może każdy katolik przystępować do spowiedzi wielkanocnej. Dla celów statystycznych wydawać się będzie w salce parafjalnej w dni powszednie, od środy 22 bm. począwszy codziennie od godz. 5—7 popoł.; dla zamiejscowych także od 10—12 przedpoł. — pamiątkowe obrazki misyjne z kartką do spowiedzi św., w które każdy, należący do parafji grudziądzkiej (z wyjątkiem wojskowych), powinien się zaopatrzyć. Na cele misyjne pobierać się będzie dobrowolne ofiary.

Bardzo usilnie prosimy parafjan, już w pierwszych tygodniach przed misją postarać się o kartki do spowiedzi misyjnej, aby później uniknąć niepotrzebnego ścisku i niezadowolenia.

Szczególną uwagę zwracamy na to, że misja św. odprawi się tylko dla parafji grudziądzkiej i że dlatego udział wiernych innych parafji dla braku miejsca w tutejszych kościołach stanowczo jest niedozwolony.

Prosi się także wiernych, zgłosić w przyszłym tygodniu wszystkich chorych, słabych i kalek, gdyż dla nich odprawią OO. Misjonarze osobne nabożeństwo i naukę.

Zebrania.

Bractwo Matek Chrześc. ma w przyszłą niedzielę 26 bm. o godz. 3 zebranie w kościele św. Ducha. Przyjęcie nowych członkiń do Bractwa odbędzie się aż po misji św.

Z Kancelarji Kościoła św. Krzyża.

W niedzielę, dnia 19 lutego, o godz. 7-mej rano rozpocznie się **40-godzinne nabożeństwo** i odbywać się będzie w sposób następujący:

W niedzielę: wystawienie i pierwsza msza św. o godz. 7-ej, druga msza św. śpiewana o godz. 8, suma o godz. 11-ej. O godz. 6.30 wieczorem Miserere, potem nieszpory i zakończenie.

W poniedziałek i wtorek: wystawienie i msza św. o godz. 7-mej, o godz. 6.30 wieczorem Miserere, o godz. 7-ej nieszpory i zakończenie. We wtorek kończy się 40-godzinne nabożeństwo o godz. 6,30 uroczystemi nieszporami, kazaniem i Te Deum.

W poniedziałek, 20 bm. o godz. 8-ej zebranie zarządu oddziału niewiast i mężczyzn Apostolstwa Modlitwy w kancelarji.

We wtorek o godz. 8-ej zebranie zarządu i zelatorek „Sodalicji Dziewcząt“ w kancelarji.

W środę popielcową, z którą rozpoczyna się 40-dniowy post, odbędzie się święcenie popiołu. — W tym dniu odprawi się msza św. o godz. 9-ej, po której będzie się popiół wydzielać.

Od środy, 22 bm. począwszy, rozpocznie się wydawanie obrazków misyjnych i kartek do spowiedzi i to od godz. 4—6 popołudniu w kancelarji. Przytem należy też zgłosić wszystkich słabych, chorych i kalek.

W środę o godz. 7,30 wieczorem, miesięczne zebranie Młodzieży męskiej w sali p. Derdowskiego. Omawiać się będzie ważne sprawy, dlatego przybycie wszystkich konieczne.

W piątek, dnia 24 bm. o godz. 5,30 Droga Krzyżowa, o godz. 7-mej nabożeństwo misyjne.

W niedzielę, 26 bm. o godz. 2-ej Gorzkie Żale, potem różaniec i litanja do Serca Jezusowego o szczęśliwy wynik misji.

Ustawy postne wywieszone będą w kruchcie do ogólnej wiadomości.

Kościół Serca P. Jezusa (M. Tarpno.)

W niedzielę 19 bm. o godz. 6,30 rozpocznie się 40-godzinne nabożeństwo z Wystawieniem, o godzinie 8 cicha msza św., o godz. 10 suma, o godz. 6,30 wiecz. uroczyste nieszpory z błogosławieństwem.

W poniedziałek 20 bm. i wtorek 21 bm. o godz. 6,30 rano Wystawienie, o godz. 9 msza św., o godz. 6,30 wieczorem uroczyste nieszpory z błogosławieństwem; we wtorek z kazaniem i Te Deum.

W środę 22 bm. (Popielec) o godz. 9 msza św.

W czwartek 23 bm. o godz. 7 żałobne nabożeństwo (rocznica) za dusze śp. tragicznej zmarłej rodziny Lewandowskich.

W piątek, 24 bm. o godz. 6,30—7,30 nabożeństwo z Wystawieniem o błogosławieństwo dla misji św.

Zebrania.

Tow. Kat. Rob. i S. M. P. męskiej: zebranie miesięczne w niedzielę 19 bm. o godz. 4 w salce.

Konf. p. mił. Winc. a Paulo: zebranie zarządu we wtorek 21 bm. o godz. 5 w kanc.

Kat. S. M. P. żeńskiej: zebranie zarządu w środę 23 bm. o godz. 6.30 wiecz. Zebranie miesięczne w niedzielę 26 bm. po nieszporach w salce.

— WIELKĄ IMPREZĘ KONCERTOWĄ przynosi w darze publiczności grudziądzkiej tutejsze Towarzystwo Muzyczne jeszcze przed świętami Wielkanocnemi.

Długim staraniom ruchliwego Zarządu powiodło się w końcu nietylko stworzyć wielki zespół orkiestralny, lecz uzyskać współudział tak wybitnych i zaszczytnie znanych śpiewaczek operowych, jak pani Ostaszewska-Kozłowska i Marja Rischke.

Program będzie bardzo obfity i urozmaicony zapozna m. in. naszą publiczność z sławną niedokończoną symfonją Schuberta.

Koncert odbędzie się dnia 24 marca w Teatrze Miejskim. Sprzedaż biletów niebawem będzie rozpoczęta.

— BAL CHÓRU „ECHO“. „No, całe szczęście, że to już jutro!“ — niejeden, wspominając nadchodzący bal „Echa“, tak sobie powiedział. Bo choć coprawda na brak bali w tym karnawale uskarżać się nie możemy, to jednak tak w całem tego słowa znaczeniu było stosunkowo nie wiele, a jeżeli już takie wspaniałe bale odbywały się, to wszystkie nieomal cieszyły się ogromną frekwencją. Stąd też uzasadnione jest tak wielkie zainteresowanie się balem niedzielnym. Towarzystwo śpiewu „Echo“ ma reputację w Grudziądzu jednego z najpoważniejszych chórów i jeżeli kiedykolwiek podejmowało jakąś imprezę, to każda z tych zorganizowana była wspaniale i udawała się znakomicie. Dlatego też w niedzielę 19-go bm. o godzinie 10-tej wieczorem „Pod Złotym Lwem“ będzie rojno i wesoło, do pomocy temu staną: znakomita orkiestra p. Hassa, wspaniała dekoracja, obfity bufet i wiele innych atrakcji. Musimy niezapominać o tem, że popielec już za pasem i kto wie, czy zdarzy się jeszcze w tym karnawale druga taka sposobność? A więc w niedzielę 19 bm. dajemy sobie wszyscy rendez-vous „Pod Złotym Lwem“.

— DOKĄD PÓJDZIEMY DZIŚ W SOBOTĘ NA BAL? Do „Bagateli“, gdzie urządza bal karnawałowy Komitet Obywatelski, a czysty dochód przeznacza się na bibljotekę dla naszej dzielnej Policji Państwowej.

Wszyscy miłośnicy ładu i porządku, wszyscy, komu dobro własne i bliźnich leży na sercu, niewątpliwie cenią zasługi, jakie ma nasza dziarska Policja Państwowa — każdy chciałby, aby ten urzędnik policyjny stał na wysokim poziomie oświatowym. Dopomóżmy im do tego, aby mogli sobie sprawić bibljotekę, — dalej więc, kto może, dziś wieczór do „Bagateli“, a się do tego przyczynimy.

— BAL DLA GAŁGANIARZY grudziądzkich urządza w dzisiejszą sobotę (18 bm.) „Gospoda Abstynentów“ przy ul. Radzyńskiej 3. Różne typy „Antków“ i „Maniek“ z pewnością będą wielką atrakcją na sali i najlepsze z nich będą premjowane. Słusznie też goście obmyślają już charakteryzację, w jakiej będzie im najlepiej do twarzy po gałganiarsku. Wstęp na salę tylko za okazaniem zaproszenia, które można jeszcze otrzymać u gospodarza p. Lamka.

— ZAWODY BOKSERSKIE O MISTRZOSTWO POMORZA urządza Pomorski Okręgowy Związek Bokserski w Grudziądzu w sobotę dnia 25-go b. m. o godz. 8-mej wieczorem w sali „Tivoli“ przy ul. Lipowej. O zaszczytny tytuł mistrza Pomorza walczyć będą 14-tu najlepszych

---

Z teatru.

„Grudziądz szaleje“.

REWJA w 3 AKTACH I 26 OBRAZACH. REŻYSEROWAŁ ST. ZIĘCIAKIEWICZ.

Cel uświęca środki.

A celem obydwóch rewij, tak „Ryms do teatru“ jak i „Grudziądz szaleje“ — było zasilenie kasy teatralnej, która w teraźniejszym rozhukanym okresie karnawałowym, została podobno mocno nadwyrężona. Nic więc dziwnego, że sprytny Stasio Zięciakiewicz, chcąc rzetelnie dopomóc i kolegom, i dyrekcji, i sobie — wpadł na prawdziwie genjalny pomysł wystawienia czegoś, coby publiczność frapująco przyciągało, a równocześnie przyczyniło się do zdobycia pewnej większej gotówki.

Tem czemś, mogła być dzisiaj oczywiście tylko —rewja. I jakkolwiek mógłby ktoś mieć rozmaite wątpliwości lub też zastrzeżenia, na temat czy tego rodzaju rzeczy łączą się z posłannictwem teatru na kresach, czy społeczeństwo umoralniają czy też nie, czy są wskazane, dobre, na miejscu czy też przeciwnie — jedno trzeba wyraźnie i szczerze powiedzieć: w obecnej porze wystawienie rewji było i na czasie i dobrze pomyślane.

W nieliczne chwile wytchnień pomiędzy jednym balem a drugim, w skołatane i znużone wyborami myśli, w czas, w którym wino rozlewa się szczodrze, walc romant. dźwięczy i rozkołysany miłością arlekin szepce czułe słówka cudnej colombinie — w taki czas, zagrzmiał głośno jazzband w teatrze a ze sceny popłynęły piosenki proste, wesołe, lekkie, dające bodaj jakie takie zapomnienie i niewymuszoną swobodę wrażeń, zatańczyły pięknie primaballeriny a ktoś powiedział coś dowcipnego.

I znowu nic dziwnego — że widownia była szczelnie zapełniona i że ludzie trzęśli się ze śmiechu, bili brawo siarczyście i bawili sie serdecznie. Czasem przecież trzeba zapomnieć o tem co nas boli, co wkoło nas przelewa się rozbawałnionemi odmętami, nic nie myśleć, nie analizować a tylko spokojnie, naturalnie poddać się bezgrzesznym, beztroskim i miłym nastrojom chwili.

To też do pewnego stopnia (no i do pewnego czasu) wdzięczni jesteśmy bardzo Zięciakiewiczowi za to, że potrafił oderwać nas od licznych, codziennych zmartwień i kłopotów i przenieść w świat inny, w świat mniej surowy i ciężki. Udało mu się to w zupełności.

Wobec powodzenia i nadzwyczaj życzliwego przyjęcia, jakie osiągnęła poprzednia rewja p. t. „Ryms do teatru“, zapowiedź wystawienia drugiej z kolei rzeczy tego pokroju — wznieciła zrozumiałe zainteresowanie i potęgującą się z dnia na dzień niecierpliwość, tembardziej, że w nowej rewji miały być pokazane różne znane ogólnie typki z naszego światka towarzyskiego, artystycznego, dziennikarskiego i t. d.

Oczekiwania nasze nie zawiodły się. „Grudziądz szaleje“ sprawił nam pod każdym względem miłą i korzystną niespodziakę.

Przedewszystkiem jeszcze raz uwydatniła się wyraźnie wytężona praca i naprawdę godne uznania i podziwu poświęcenie całego zespołu, zespołu, który przecież jest w charakterze swym komedjowo-dramatycznym i do rewji może nie tak nadzwyczajnie nadaje się. A jednak — wszystko poszło jaknajlepiej.

Już z samego początku wybuchła wesołość podczas prologu **p. Rymszy,** przerywanego dowcipnie przez **p. Palańskiego.** Zwierzenia nieszczęśliwej latarni do równie nieszczęśliwego księżyca były wyśmienite.

Naszego kochanego i popularnego Ludwiczka Łydkę, robił doskonale **p. Tański,** a jedną z jego licznych miłostek w strefie podrównikowej — **p. Filecka.** Dobrzeby jednak było, aby p. Tański nie grał (tak jak na premjerze) w jasnem marynarkowem ubraniu, lecz w żakiecie z „reprezentacyjną“ bronzową kamizelką no i oczywiście w białych getrach.

P. Opaliński uchwycił świetnie radcę Rozborskiego. Podobieństwo było łudzące a zręcznie naśladowany akcent lwowski z nieodłącznem „ta“ — wywoływał niebywałą wesołość.

W dyrektorze Czarneckim, który miał o tyle niewdzięczną rolę, że musiał robić siebie samego, obudziła się dawna żyłka sceniczna, to też cała postać miała werwę i humor.

Dobre były aktualje w pierwszym akcie na nutę krakowiaka.

Balet Cassana był jak zawsze przewyborny, zwłaszcza pełna wdzięku Mitzi i złotonaga Venus-Johanna.

Wszystkie skecze wykonane były pierwszorzędnie, zwłaszcza „Maski“ w interpretacji **pp. Zbierzowskiej i Tańskiego** oraz „Stary kapral“ z **p. Bay-Rydzewskim,** niemniej jednak te dwa właśnie do rewji zupełnie nie nadają się.

Świetna była **p. Tańska** jako „Mania z Pomeranji“. **P. Kiślinżanka** jak zawsze bardzo sie podobała, tylko że w „Całusie“ było z kostjumem trochę gorzej.

Wprost bajeczna była śpiewka **p. Wrąckiego** na nutę „Rośnie kalina“, obrazująca dowcipnie i wesoło całodzienne życie Grudziądza. „Chórek“ w trzecim akcie był niezły zadużo jednak trochę miał popisów wokalnych a zamało dowcipu.

Reasumując wszystko, stwierdzić trzeba jeszcze raz, że całość była nadzwyczaj udatna. Każdemu radzimy znaleźć koniecznie chwilkę czasu i zobaczyć „Grudziądz szaleje“.

Szwankowała jedynie muzyka i to czasami nawet dość nieprzyjemnie. Kładziemy to jednak na karb małej stosunkowo ilości prób i pewnej tremy premjerowej. Dekoracje gustowne.

— j. k. —

pięściarzy pomorskich z Lubańskim i Gestwińskim na czele.

— **MISTRZOSTWA GRUDZIĄDZA W PING-PONGU** urządza sekcja tennisowa T.S. „Olympia" w niedzielę dnia 26 b. m. w Domu Towarzystw przy ul. Moniuszki.

Zgłoszenia przyjmuje sekretarz p. Parszk, ul. Budkiewicza 16. Do zgłoszenia dołączyć należy 2.— zł., dla uczni 1.— zł.

Dla zwycięzcy kierownictwo sekcji ofiarowało honorową nagrodę.

— **SREBRNE GODY.** Znany na gruncie m. Grudziądza p. Franciszek Misiek z żoną swą Heleną z domu Gieborowską, obchodzą w poniedziałek dnia 20 bm. swe srebrne gody małżeńskie. Msza św. na intencję Jubilatów odbędzie się w poniedziałek o godz. 8 w farze.

P. Franciszek Misiek brał ślub w Herne w Westfalji, gdzie gorliwie pracował dla sprawy naszej we wszystkich towarzystwach polskich. Dzieci swe wychował na dobrych i dzielnych Polaków.

Gdy Polska powstała, sprowadził się do kraju, osiedlając się w Grudziądzu, gdzie od samego początku dzielnie pracuje w Sokole I, a ostatnio wybrano go do zarządu.

Jubilatom składamy najserdeczniejsze życzenia, aby się doczekali godów złotych — przy czerstwem zdrowiu w gronie ukochanych swych dzieci.

— **PODZIĘKOWANIE.** Konferencja Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy kościele św. Krzyża (Chełm. Przedmieście), w obecnym okresie balów i zabaw karnawałowych, chcąc zgotować kilka chwil radosnych dla tych, którym starość lub niedostatek nie pozwalają brać udziału w publicznych rozrywkach, urządziła w niedzielę, dnia 12 bm. podwieczorek zapustny dla licznych ubogich, pozostających w opiece Konferencji.

Do urzeczywistnienia tego zamiaru przyczyniły się w pewnej mierze dary następujących ofiarodawców: p. Zajączkowski 150 pączków, N. N. 11 zł., 1½ funta kiełbasy, 1 funt szynki. N. N. 7 zł., p. Zielińska 50 pączków, N. N. 1½ funta kiełbasy, p. Krzyżanowski 4 funty kiełbasy, p. Kaszubowska 2½ funta kiełbasy, p. Józefowicz 3 chleby, p. Kowalski 3 chleby, p. Baranowski, Brzeźna 5 chlebów i 50 pączków, p. kapitanowa Góralowa 15 zł., p. Bieńkowski 1½ funta kiełbasy, p. Tomaszewska 1½ funta kiełbasy.

Wszystkim łaskawym ofiarodawcom składamy na tej drodze najserdeczniejsze „Bóg zapłać!"

Również najszczersze podziękowanie składamy pp. opiekunkom Konferencji zarówno za dary, któremi częściowo przyczyniły się do urządzenia tej skromnej uroczystości biednym, jak również i za wszelką pracę i pomoc w tym dniu.

Zarząd.

— **NA RZECZ ORKIESTRY DĘTEJ S.M.P. PRZY FARZE** złożyli w dalszym ciągu pp.: małe towarzystwo u pp. Antk. 15 zł; A. Dembowska 5 zł; Henryk Wolski 10 zł; M. Łykowska 5 zł; Tomasz Jabłoński (II rata) 5 zł; Alojzy Poznański (II rata) 5 zł; Redmann (browar Sommera) 10 złotych.

Dziękując serdecznie za dotychczasowe ofiary, gorąco o dalsze datki na ten cel prosza:

Ks. Malinowski, patron. Cz. Dorau, prezes.
Red. Rakowski, senjor czł. hon.

— **POLSKI BIAŁY KRZYŻ.** W poniedziałek, dn. 20 lutego br. o godz. 6 wieczorem, w lokalu własnym P. B. K. (ul. Kunterstyńska nr. 1 — Sztab dywizji), odbędzie się zebranie Komitetu wykonawczego i Sekcji świetlicowej.

— **EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI DLA EKSTERNISTÓW (ISTEK)** w państwowych seminarjach nauczycielskich. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego zawiadamia, że podania o dopuszczenie do egzaminu w charakterze eksternistów (istek), zaopatrzone w załącznik po myśli regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości (Dz. U. nr. 71/25 §§ 30 i 31), nadsyłać należy do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu **w terminie do dnia 1 marca 1928 r.**

— **ODCZYTY Z DZIEDZINY RADJOFONJI.** Przy wypełnionej auli gimn. klas. wygłoszone zostały w ubiegłą sobotę dwie prelekcje o radjofonji, zorganizowane przez miejscowy Radjoklub. Prof. Święcicki w obszernym i przystępnym referacie, przeplatanym pokazami, omówił to, co każdy radjoamator wiedzieć powinien, o akumulatorze i jego działaniu. — Również dużo praktycznych wiadomości wynieśli zebrani z prelekcji drugiej, wygłoszonej przez p. Zacharkiewicza, który w interesujący sposób poinformował słuchaczy, jak zbudować dobry radjoodbiornik, przyczem posługiwał się szematem i radjosprzętem, przygotowanym na statywie montażowym przez p. Woźnicę. Doskonała próbna audycja nowozestawionego aparatu zachęciła zainteresowanych do odrysowania objaśnionego szematu dla własnego użytku. —

J. F. BOJEJKO,

autor komedji: „Chcę być posłem", granej w ubiegłym tygodniu w Teatrze miejskim. Sztuka ta pełna wyrazu i temperamentu, znajdzie odpowiednią ocenę w jednym z następnych numerów naszego pisma. Dziś zwracamy tylko uwagę na autora, którego pierwszy debjut na polu komedjopisarstwa, uznać trzeba za dodatni.

Żywymi oklaskami podziękowano prelegentom za ich niezwykle zajmujące i fachowe wywody. —

— **SPROSTOWANIE.** We wczorajszym numerze „Gońca" w notatce „Z sali sądowej" zakradł się błąd zecerski.

Anastazja Żurawska, handlarka z Grudziądza, zasądzona została na 100 zł., a nie na 1000 zł., jak mylnie podano.

Z życia naszych Towarzystw.

(rt) **W ostatniej chwili przypominamy** o mającej się dziś odbyć **zabawie karnawałowej Towarzystwa Powstańców i Wojaków** na sali Domu Towarzystw przy ul. Moniuszki. Wszystkich członków oraz gości prosimy o gremjalne przybycie. Tani bufet. Strzelanie o cenne nagrody. Znakomita orkiestra podoficerów rezerwy. W programie przewidziane tańce nowoczesne i dawniejsze. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

(rt) **Z „Rodziny Wojskowej".** Zarząd Rodziny Wojskowej zawiadamia panie, żony oficerów i podoficerów, że dnia 21 lutego b. r. rozpocznie się trzeci kurs robót ręcznych, a mianowicie: włóczkarstwo, roboty na widełkach, koronki na drutach, klockowe, file i teneryfy, haft biały i kolorowy, mereżki rosyjskie i aplikacje.

Lekcje robót ręcznych odbywać się będą we wtorki i czwartki od godz. 16—18-tej.

Opłata miesięcznie 3 zł. od osoby. Bliższych informacji udziela sekretarjat codziennie od godziny 16—18-tej w lokalu „Rodziny Wojskowej".

(rt) **Związek Pomocników Fryzjerskich w Grudziądzu.** Zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 20 lutego wieczorem o godz. 8.30 w lokalu p. Dominikowskiego przy ul. Strzeleckiej. Obecność wszystkich członków konieczna celem odebrania legitymacji. Zarząd.

(rt) **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół"** urządza w niedzielę 19 bm. wieczorek taneczny, połączony z wspólną kawką, który odbędzie się w ściśle zamkniętem kółku w lokalu „Bagateli" przy ul. Radzyńskiej. Początek o godz. 5-tej popołudniu. Wstęp tylko dla członków i zaproszonych gości.

Wszelkie ofiarowane pieczywo przyjmuje wiceprezeska druhna Poznańska przy ul. Wybickiego lub druh Kaczmarkówna przy ul. Lipowej 3.

Zarząd.

(rt) **Z żeńskiego Sokoła.** Ćwiczenia gimnastyczne odbywają się w poniedziałki i czwartki na sali gimnastycznej przy gimnazjum żeńskiem (ul. Groblowa) od godz. 7,15 do 8,30. Ze względu na to, że rozpoczynamy ćwiczenia zlotowe, proszę wszystkie druhny ćwiczące o punktualne uczęszczanie na lekcje, zaś panie, nie będące jeszcze członkiem gniazda naszego, a mające chęć należeć do jednej z sekcji sportu u nas uprawianego (gimnastyczna, lekkoatletyczna, tenisowa, pływacka), będą łaskawe zgłosić się u. p. Kaczmarkówny ul. Lipowa 3 (skład cygar) lub też wprost u naczelniczki na sali gimnastycznej. Do wspomnianych sekcyj przyjmuje się panie wyżej lat 18. Zastęp przygotowawczy (lat 14—18) ćwiczy w środy od godz. 6,30 do 8-ej na tej samej sali.

Naczelniczka.

Ze srebrnego ekranu.

KINO „ORZEŁ".

Wyświetlany obecnie film wielkiego myśliciela rosyjskiego hr. Lwa Tolstoja p. t. „Zmartwychwstanie" wzbudził wśród bywalców kina zrozumiałe zainteresowanie.

Monumentalna epopea dobra i zła, nienawiści i zepsucia, upadku i wyzwolenia duszy ludzkiej — oto treść filmu, który naprawdę wywiera niezatarte wrażenie na widzach. Do tego niemało, a nawet w większości przyczynia się świetna gra, w każdym ruchu niezmiernie opanowanego i wytwornego Rod le Roque, małej ślicznej Dolores del Rio i całego zespołu.

Również na uwagę zasługuje orkiestra z doskonałym utalentowanym skrzypkiem na czele.

KRONIKA TORUŃSKA

SEKRETARJAT STANU ŚREDNIEGO Koło TORUŃ mieści się w lokalu „Ekspozytury Gońca Nadwiśl. w Toruniu przy ul Św. Ducha 13

MUZEUM MIEJSKIE (w ratuszu) otwarte w niedziele, wtorki i piątki od godz. 11—13-ej, 6—7 wieczorem.

KSIĄŻNICA MIEJSKA IM. KOPERNIKA (Wysoka 12, tel. 940), otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9½—12 i od 16—19¾

BIBLJOTEKA T. C. L. przy ul. Wysokiej nr. 12, parter na lewo) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 11—13 i od godz. 15.30—18.30. — Filja na Jakóbskiem przedmieściu (Lubicka 44 prt.) czyn tylko w niedziele od 14—15

BIBLJOTEKA WOJSKOWA D. O. K. I BIBLJOTEKA WIEDZY WOJSKOWEJ (przy ul. Żeglarskiej, obok kasyna garnizonowego) — otwarte codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt. Wypożyczalnia książek od godz. 15 do 20-tej, czytelnia czasopism od 15—21-tej.

Z Teatru Pomorskiego.

W sobotę, dnia 18 bm. o godz. 8-mej wieczorem jedno z najświetniejszych arcydzieł wielkiego repertuaru, znakomita, niezwykle wesoła komedja w 5 aktach Moliera p. t. „Szkoła Żon", wyreżyserowana przez p. F. Chmurkowskiego. Premjera ta odbędzie się z okazji 25-letniego jubileuszu pracy scenicznej naszego kierownika artystycznego teatru p. Józefa Leśniewskiego, który tworzy w niej jedną z najświetniejszych ról swego repertuaru (Arnolfa). W przedstawieniu biorą udział oprócz jubilata: pp. Zielińska, Bojarska, Orlicz, Marjański, Konstantynowicz, Ilcewicz i Aleksy.

W niedzielę o godz. 4-tej popołudniu nieodwołalnie poraz ostatni po cenach najniższych (od 20 gr. do 2.40 zł.) **„Książę Józef Poniatowski".**

Wieczorem o godz. 8-mej operetka Kolla p. t. **„Królowa Nocy"** z gościnnym występem p. Witolda Zdzitowieckiego.

Repertuar Kin w Toruniu.

KINO „PAN" — „Baron Cygański".

KINO „ŚWIATOWID" — „Mogiła Nieznanego Żołnierza", podług słynnej powieści Andrzeja Struga. W roli głównej: Marja Malicka.

Dziś poraz ostatni!

§ **KINO „PALACE“ — „Łzy hańby i szczęścia“**, potężny dramat życiowy rozgłośnej powieści Pawła Kellera.

---

§ **JUBILEUSZ 25-LETNIEJ PRACY SCENICZNEJ.** W sobotę dnia 18 bm. obchodzi p. Józef Leśniewski, kierownik artystyczny i pierwszy reżyser teatru toruńskiego swój dwudziestopięcioletni jubileusz pracy scenicznej. Ciężka ta i żmudna praca wymaga prócz talentu wiele zamiłowania i ukochania tej sztuki, dla której prawdziwy aktor zapomina o własnem „ja!“

Ten, który ćwierć wieku służył wiernie tej sztuce — i może pochwalić się dodatnimi rezultatami i owocami tej pracy — zaprawdę godzien jest uznania.

Patrząc na kilkumiesięczną pracę p. Leśniewskiego w Toruniu, musi się dojść do przekonania, że aktor ten złożył na ołtarzu Melpomeny całe doświadczenie, zdobyte ćwierćwiekową pracą i służy dalej Sztuce z zapałem — dzieląc się długoletniem, doświadczeniem z młodszą generacją, wpajając w nią zamiłowanie do Teatru, którego sztandar dzierży zawsze z honorem i dumnie idzie z nim w szeregi społeczeństwa polskiego.

P. Leśniewski urodził się w Warszawie w roku 1882, gdzie po ukończeniu szkoły filologicznej wstąpił w roku 1901 do szkoły dramatycznej przy Warszawskiem Tow. Muzycznem. Ukończywszy szkołę dramatyczną z odznaczeniem już w roku 1902, angażowany został przez Henryka Grubińskiego (ojca Wacława) na scenę teatru w Łodzi. gdzie grał przez szereg lat w następnej dyrekcji Puchniewskiego i Myszkowskiego. Następnie przechodzi do Teatru „Nowego“ w Warszawie. będącego pod dyr. M. Gawalewicza. Gra również potem w Krakowie za dyrekcji Kotarbińskiego i Solskiego, skąd w roku 1911 przechodzi do Lwowa. —

Wraz z znakomitym artystą Kazimierzem Kamińskim odbywa dłuższe tournée po całej byłej Kongresówce oraz większych miastach Rosji, skąd po powrocie przez dwa lata należy do zespołu słynnej grupy artyst. „Momus“, pozostającej pod dyr. Szyfmana. Po pobycie w Warszawie, Wilnie i Łodzi zostaje powołany na reżysera i kierownika artyst. do pierwszego teatru na Śląsku w Katowicach, skąd na sezon 1927/28 pozyskał Go dyr. Rygier na stanowisko pierwszego reżysera i kierownika artystycznego do Torunia.

W dniu święta aktorskiego dla uczczenia ćwierćwiekowych zasług na polu pracy scenicznej, Redakcja naszego pisma przyłącza się do ogólnych życzeń w dniu tym składanych, życząc Czcigodnemu Jubilatowi dalszej pomyślnej i owocnej pracy dla Sztuki Polskiej!

§ **SENSACJA POLITYCZNA.** Niemałą sensację wywołał w Toruniu dzisiejszy numer „Głosu Robotnika“, organu N. P. R. prawicy, który aż w dwóch poważnych artykułach nawołuje swoich sympatyków do popierania i głosowania **na listę Katolickiej Unji Ziem Zachodnich Nr. 30.** Ogłoszenie tych artykułów wywołało w rozpolitykowanych kołach naszego miasta zrozumiałą sensację.

Oczywiście, po wypuszczeniu części nakładu z tymi artykułami redakcja pisma spostrzegła swoją „zmianę frontu“ — i resztę nakładu usunęła — celem uniknięcia kompromitacji, nieprzyznając się w drugiem wydaniu do owego mimowolnego „koziołka“.

Natomiast „kuzynka“ N. P. R. — endecja — stanęła w obronie swojej cichej sojuszniczki — i „Słowo Pomorskie“ zrobiło już z tego „zamach“ i „przekupstwo“ — sanatorów!?

„Słowo Pomorskie“ zatrwożone tem niespodziewanem „przejściem“ N. P. R. do bloku popierającego rząd, czuło się już do reszty osamotnione!

Nie bójcie się, krótkowzroczni politycy! Praszych kompanów — my do towarzystwa nie potrzebujemy, a tem mniej... nie kupujemy!

Oni dla nas — zarówno jak i wy — to żadni przeciwnicy!

Dla wyjaśnienia jednak zdradzimy wam „tajemnicę“, jak się to stało!

Redaktorzy „Głosu Robotnika“, którzy niezbyt orjentują się w polityce, a sami wiele pisać nie umieją, złakomili się na owe artykuły, a przeznaczone dla drukującego się w tejże drukarni „Rolnika Polskiego“ i nieczytając ich treści — zamieścili w swojej gazetce, kontenci, że zapełnili szpalty tej wcale niepoczytnej szmateczki.

Pamiętajcie o tem, że aby wydawać gazetkę, trzeba umieć czytać — pisać własne artykuły, a nie żyć cudzym kosztem, bo tego rezultatem — pośmiewisko i drwiny społeczeństwa!

ROZMAITOŚCI

4 miljony ludzi w Chinach jest żebrakami

Wiadomości, które otrzymano w Rzymie z północnych Chin, potwierdzają doniesienia pism o głodzie, szerzącym się w okręgach, dotkniętych pożogą wojny domowej z ubiegłego roku. Cztery miljony ludzi oddaje się żebractwu, a więc dziesiąta część całej ludności tych okolic. w których przed rokiem jeszcze kwitnęły misje katolickie. Misjonarze tamtejsi wysłali do Rzymu telegram, w którym przedstawiają całą grozę położenia mas ludowych, pozbawionych chleba. Tragiczne położenie tego okręgu misyjnego zwiększone zostało jeszcze okrop. wylewami rzek. Papieskie „Dzieło rozkrzewienia Wiary św.“ wysłało misjom tamtejszym nadzwyczajne zasiłki. W Tsinanfu OO. Franciszkanie odżywiają 25.000 przymierających głodem Chińczyków, którzy śpią na ulicach mimo silnego mrozu.

Niezwykły pochód szczurów.

Podczas powodzi, spowodowanej ulewnymi deszczami w dolinie Lea, w Anglji, zdarzył się ciekawy fakt masowej emigracji szczurów. Kilkutysięczna armja wyruszyła pewnego dnia gościńcem w Edmonton, pod przewodnictwem starego, ślepego szczura. Robotnicy idący tą drogą musieli cofnąć się przed tą ogromną i zbitą masą, cykliści zawrócili z drogi. Pochód czworonożnych uciekinierów przedstawiał widok tak groźny, że nawet najodważniejsze psy odmówiły zbliżenia się do nich. Dopiero samochód ciężarowy zmusił je do ustąpienia z gościńca. Skierowały się wówczas ku lasowi w Epping i znikły z horyzontu.

Sztuka wiązania kwiatów!

Niema prawdopodobnie kraju, w którymby stanowisko kobiety uległo — w przeciągu 50 lat — tak wielkiem zmianom, jak w Japonji. Za rządów feodalnych zabroniona była kobiecie nauka czytania i pisania. Ale już w 1877 arystokracja japońska założyła t. zw. Gakushu-in czyli szkołę, w której ich dzieci, tak chłopcy jak i dziewczynki mogły odebrać początkowe wykształcenie. Począwszy od tej daty, kollegja i wyższe szkoły kobiece pomnażały się wciąż w Japonji.

Wprowadzenie zachodnich zwyczajów przyczyniło się do stworzenia specj. szkół, w których kobiety i dziewczęta pod kierunkiem europejskich nauczycielek, kształciły się w wyrabianiu sztucznych kwiatów, lalek, w konfekcjonowaniu kapeluszy, w szyciu sukien i okryć dla własnego użytku. Istnieją tam szkoły, jakich niema w Europie: szkoły, w których kobiety uczą się robić... bukiety.

Japończycy są wielbicielami stylu i tradycji. Cięte kwiaty, ustawione w pięknych wazonach, muszą przybierać pozy symboliczne. Umiejętne nachylenie gałązki nadaje wiązance właściwą linję, bawiącą oko, lub wyrażającą takie lub inne uczucie.

Sztuka ta posunięta została tak daleko. iż układanie kwiatów ciętych stało się drobnym zawodem, uprawianym wyłącznie przez kobiety.

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Grudziądzu codzienny

„Goniec Nadwiślański“

na miesiąc marzec za 2,86 zł. — I-szy kwartał 8,58 zł opłat pocztowych.*)

Gońca odbierać będę przez pocztę, proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ....

miejscowość: ....

ulica nr.: ....

(*Niestosowne skreślić.

Kwit pocztowy.

zł. .... **gr.** ....

tytułem przedpłaty codziennego

„Gońca Nadwiślańskiego“

za miesiąc marzec — I-szy kwartał — odebrałem, co niniejszem potwierdzam.

.................................., dnia .... 1928.

podpis urzędnika.

W czwartek, dnia 16 lutego br. o godz. 6 rano zasnął w Bogu po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach nasz troskliwy, najukochańszy i niezapomniany mąż i ojciec **ś. p.**

KAZIMIERZ DĄBROWSKI

przeżywszy lat 40, o czem donoszą pogrążeni w smutku

żona, dzieci i bracia.

Eksportacja zwłok nastąpi z Szpitala Miejskiego w poniedziałek, dnia 20 lutego o godz. 8.30 rano do Kościoła Farnego, a następnie na cmentarz.

Przetarg przymusowy.

W sobotę, dnia 18 lutego 1928 r. o godz. 12-ej przedpoł. sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego za gotówkę najwięcej dającemu w Grudziądzu, Plac 23 Stycznia nr. 12, w biurze co następuje:

1 szafonierkę, 2 stojaki i 1. kwiatnik.

1511) Smarz
komornik sądowy.

Odwołanie.

Licytację, wyznaczoną na dzień 20-go lutego 1928 r. o godzinie 10-ej przedpołudniem w Grudziądzu, ulica Toruńska 25 — w podwórzu odwołuje się niniejszem. (1514
Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych
Grudziądz.

Magistrat m. Swiecia n. Wisłą

poszukuje doświadczonego wszechstronnie zawodowo wykształconego **ogrodnika.** Zgłoszenia z dołączeniem odpisu świadectw i referencji nadesłać należy do 25 lutego br.

Burmistrz
Kostka.

Ogłoszenie.

VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa ogłosiło przetarg na roboty asenizacyjne w garnizonie Inowrocław.

Szczegóły przetargu podane zostały w Polsce Zbrojnej z dnia 12 i 16 lutego br. (1500
VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa
Idz. 1199/28 Adm. Toruń.

Sprzedaże

Samochód
„Ford" karetka, taksometr „Argo" sprzedam. Wiadomość: Wołoszczuk, Toruń ul. Warszawska 7 I piętro.

Rower męski
sprzedam. Cena 70 zł. ul. Kościelna 23 parter. (1468

Okazyjne kupno.
Biurko, gramofon beztubowy, akumulator 4 v 2 amp. g. do radja, głośnik i 2 pary słuchawek, natychmiast bardzo korzystnie na sprzedaż. Wiad. w Gońcu Nadwiśl.

Mam na sprzedaż:
Dwa ładne domy razem z ogrodem i 2 mrg. roli w Grudziądzu. Cena 25.000 zł
Kamienica, kabaret, restauracja i fabr. cukierk. bardzo tanio. Cena 40.000 zł.
Kamienica z 3 skład. i mrg. roli w ruchl. miasteczku Pom. Cena 3.000 dolarów.
Domek ogród owoc. wy 2 mrg. roli przy Grudziądzu. Cena 6.000 zł., i wiele innych średnich do największych objektów. 1398
Br. Ożga, Grudziądz Wybickiego 35.

Wóz używany
parokonny w dobrym stanie z powodu wyjazdu na sprzedaż. Młyńska 6 w podwórzu. 1479

Majątki
100 mrg. pszenno-buraczanej ziemi, zabudowania masywne, martwy inwent. nadkompletny, dom o 10 pokojach w parku. Cena 350.000 zł., wpł. 175.000 zł.
460 mrg pszenno-buraczanej ziemi, zabudow. mas. martwy inwentarz nadkompletny, dom o 8 pokoj. w parku. Cena 300.000 zł. wpłaty 150.000 zł., reszta podług ugody.
Młyn wodny i do tego oberża, 10 mrg. ziemi, przemiału 150 centnarów. Cena 15.000 zł., wpłaty 80.000 zł.
Oprócz wyżej wymienionych mam dużo innych majątków wiejskich i miejskich na dogodnych warunkach na sprzedaż.
A. Pawski, Grudziądz
ul. Ogrodowa 2 1467

Ubranie żakietowe
na sprzedaż. Kościuszki nr. 22 I p. 1478

Urządz. sklepowe
4-ro częściowe, także i pojedyńczo, korzystnie na sprzedaż. Gahr, Bracka 7

Dom z ogrodem
bez długu, dochód mies. 650 zł. Cena 58 000 zł., wpł. 50 000 zł.
Dom z ogrodem, dochód miesięczny 420 zł. Cena 45 000 zł., wpłaty 35000 zł.
Dom ze składem, dochód miesieczny 300 zł. Cena 23 000 zł. Poleca 1466
A Pawski, Grudziądz
ulica Ogrodowa 2.

Zdrową sieczkę
sprzeda: A. Herrmann Szynych, pow. Chełmno pocz. Mniszek. 1446

Kupna

Kupię dom
mniejszy w ruchliwej ulicy w Grudziądzu, ze składem lub bez. Zgłosz. do adm. Gońca pod nr. 1480

Kupię każdą ilość butelek
Jaskólski, Koszarowa 29.

2 stare szafy
kupię. Oferty do Admin. Gońca Nadw. pod nr. 1411.

Poszukuję
dobrej oberży może być bez koncesji, zamienię na gospodarstwo 40 morgowe w kościelnej wsi z dobrem zabudowaniem. Oferty Pośrednictwo Gwiazdowski Grudziądz, Toruńska 26 Na odpowiedź znaczek dołączyc. 1472

Każdą ilość
beczek
od oleju, smoły i śledziówki
kupuje stale (223
Venzke & Duday
Grudziądz
ulica Małomłyńska 3/5.

Kupię
używany w dobrym stanie
flet koncertowy
Oferty z podaniem ceny do Admin. Gońca Nadw. pod L. L.

Mniejszy DOM
kupię w Grudziądzu lub na przedmieściu z ogrodem. Rzezalniana 21 skład

Maszynę
do szycia (Singer) używaną, w dobrym stanie kupię. Zgłoszen. Grudziądz, Bracka 7 II p. lewo. 1484

Mieszkania

Kilku uczni gimnazjal.
przyjmę na stancję z całem utrzyman. Również można korzystać z lekcji na fortepianie. (1459
Gańcza, ul. Kościuszki 5.

Modnie urządzonego
4—6 pokojowego mieszkania
na warunkach obecnie stósowanych poszukuje młode małżeństwo. Oferty do Admin. Gońca Nadwiśl. pod nr. 1337.

Mieszkanie
6 pokojowe z śpichlerzem, stajnią itd. i 2 pokoje z kuchnią do oddania. Zgł. Br. Ożga, Wybickiego 36.

Pokój
elegancko umeblowany do wynajęcia. Sobieskiego 13 I p. lewo 1475

Dobrze umebl. pokój
do wynajęcia od 1. III. 28. Kościuszki 2 I p. prawo.

Wolne posady

Uczenicy
poszukuje Schikunowski, fryzjer, Długa 14. Interes specjal. damskich fryzur.

Poszuk. posady

Dziewszyna
poszukuje posady do pomocy pani we wszystkich pracach domowych, gdzieby mogła gotowania się douczyc za małem wynagrodzeniem. Zgłoszenia do adm. Gońca pod nr. 1482

Żona kupca
w ciężkim położeniu materjalnem prosi o jakąkolwiek posadę. Oferty do adm. Gońca pod nr. 1471

Syn rolnika, z ukończoną szkołą rolniczą, z dobremi świadectwami, poszukuje posady jako
elew gospodarczy
Ig. Mańkowski, Grudziądz Plac 23-go Stycznia 25/26.

Panna
inteligentna, wymowna, poszukuje jakiegokolwie zajęcia, najchętniej jako ekspedjentka do interesu, biura lub jako kasjerka, za mniejszem wynagrodzeniem. Zgłosz. do Adm. Gońca Nadw. pod nr. 1465.

Nauka

Pisania na maszynach
najnowszych systemów wyuczam (957
szybko i tanio.
Przyjmuję się także na kurs wieczorowy.
ul. Toruńska 7 III p.

Kto chce otrzymać posadę biurową, musi umieć biegle pisać na maszynach wszystkich systemów.
Wyuczam pratyczną metodą biegle
pisania na maszynach.
Pełny kurs korespondencji urzędowej, handlow. i bankowej oraz budżety wykazy i bilanse w ciągu 4-6 tyg.
Otwarty również Kurs wieczorowy.
6 maszyn różnych systemów.
Opłata za cały Kurs 50 zł.
Marta Lipowska
ul. Lipowa nr. 33 I piętro wejście z ul. Kilińskiego.

Różne

Akuszerka i Masażystka
Marja Lisowska
przyjmuje Słowackiego 17a.

Przeprowadziłem
się na ul. Ogrodową 11 I p. Z powodu nagromadzenia się korespondencji przyjmuję narazie tylko od godziny 3 do 7 popołudniu. Andrzej Pawłowski, astrolog, Grudziądz. Ogrodowa nr. 11 I p. Przepowiednie z gwiazd!

Stemple kauczukowe
wykonuje
Drukarnia „Wiedza"
Grudziądz
Wybickiego 33

Uwadze pań
Poleca się
szykowną pracownię
sukien damskich
Danuta
ul. Długa 8, I piętro.
Od najelegantszych do najskromniejszych. Ceny bardzo przystępne. (41

Plisowanie, Karbowanie
spódniczki już od 3.50 zł.
hafty — Kurblowanie mereżki
Wykon. solidne i szybkie.
M-me Marie (93
Tuszewska Grobla nr. 18.

Zostawiono
w tramwaju dnia 16 bm. czarną lakierowaną **torebkę damską** z pierścionkami. Łask. znalazcę uprasza się o oddanie za wynagrodzeniem na ulicy Słowackiego 2 II p. pr.

Polecam
gospodynie, kucharki na majątki z dobremi świadectwami oraz pokojówki służące umiejące gotować, do wszystkiego. (1484

Poszukuję
kucharki hotelowej znającej się dobrze z polską kuchnią.
Zarobkowe biuro pośrednictwa pracy dla służby dom. **T. Marszałkowskiej** Grudziądz, Rynek nr. 15.

Biżuterję i zegarki
kupuj tylko u fachowca **Wiktora Kruszewskiego,** ul. Józefa Wybickiego 3. Zakład rytowniczy.

Warszawska pracownia kołder
ulica Solna 3.
wykonuje kołdry puchowe wełniane i watowe, przerobienie starych, zgręplowanie wełny i waty. 956

Skórki surowe
zajęcze, tchórze, lisie, kuny, wydry, kozie, skóry surowe każdego rodzaju, włosie końskie, stare żelazo, metale kupuje i płaci ceny najwyższe. (35
A. Nadersohn
Grudziądz, Mickiewicza 19 naprzeciw Gazowni miejsk.

Warszawska pracownia
gorsetów
Grudziądz, Ogrodowa 7
parter, w podwórzu II sień
wykonuje biustonosze, paski, bandażę i gorsety dla ułomnych **przeróbki i reperacje.**
Ceny przystępne.

Wapno
świeże nadeszło
Venzke i Duday
Grudziądz, Małomłyńska 3/5.

Najkorzystniej ogłaszać się
w Gońcu Nadwiślańskim.

Osiedliłem się w Grudziądzu

ul. Budkiewicza 16

W. Siatecki, adwokat

b. podpr. przy Sądzie Okręg. w Grudziądzu.

Ostrzenie brzytew, nożyc i maszynek do włosów, noży rzeźnickich itp., wykonuje solidnie i tanio

„SANITARJA“ Grudziądz, ulica J. Wybickiego 25.

Wytwornia protez wykonuje wszelkie aparaty ortopedyczne i protezy.

RENDEZ VOUS DLA PRZYJEZDNYCH

RESTAURACJA

Grudziądz, (2784

Plac 23 Stycznia nr. 19 — Telefon 735.

Obiady z **3 dań 1,20 zł.** gorące potrawy, oraz napoje wszelk. gatunku o każdej porze dnia. Lokal obok przystanku tramwa ow. 5 min. od dworca. Otwarte do 1 w nocy.

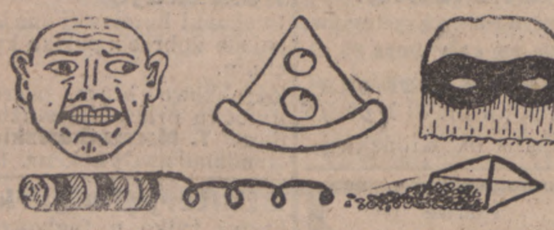
Kolacja a la carte już od 80 gr. począwszy.

właśc.: **JÓZEF GRZESZKOWIAK.**

CENY ZNIŻONE — CENY ZNIŻONE

RENDEZ VOUS DLA PRZYJEZDNYCH

Moritz Maschke

Grudziądz 2 Pańska 2. Tel. 351.

Baczność!

Powozy-Wozy

na odpłatę

okute i nie okute jak i wszelkie części do takowych ma zawsze na składzie. Zarazem wykonuje wszelkie

reparacje powozów i wozów

w jaknajkrótszym czasie i po jaknajtańszych cenach.

Kucie koni — cztery podkowy 8.— zł.

Zakład Powozów-Wozów

Grudziądz. Chełmińska 52.

Transporty mebli

przeprowadzki wozami meblowemi w miejscu i na prowincji, oraz wózki wszelkiego rodzaju jak węgla, koksu, torfu, drzewa itp. — wykonuję fachowo i po cenach przystępnych firma przewozowa . . .

W. Balkow

wł. L. Chabowska

GRUDZIĄDZ

Radzyńska 9. Telefon 550.

PIEGI plamy, wyrzuty usuwa krem

BENEGNINA

znany i wypróbowany środek do odświeżania i wydelikacenia cery.

BENEGNINA mydło przetłuszczone, jako konieczny dodatek do kremu tejże nazwy usuwa piegi i plamy na twarzy i ciele.

Cena kremu 2.— zł. — mydła 1.50 zł.

Magister Jan Stencel, aptekarz

główny skład i wytwornia

Apteka pod Łabędziem, Grudziądz, Rynek 20.

TAPETY

polecam w wielkim wyborze (wzorami chętnie służę) jakoteż **listwy złote, pręty mosiężne** do schodów, **poręcze mosiężne, linoleum** jednokolorowe, brunatne czerwone, zielone i czarne w szerok. do 2 mtr. **dywany z linoleum** z wzorami i bez, **chodniki z linoleum** wzorzyste do 1 mtr. szerok., **chodniki wełniane** i z materji, **dywany wełniane** rozmaitych kolorów i wielkości, **dywany kokosowe** w przepięknych barwach, **chodniki kokosowe** jednokol., wzorzyste do 2 mtr. szerokości do wykładania całych pokoji, **cerata na stoły** i wózików dziecięcych, **imitacje skóry** dla mebli klubow., **podkładki gumowe** białe i różowe, **portjery z pereł, celuloidowe ochraniacze drzwi, masa** do naklej. linoleum na cement.

P. Marschler, Grudziądz

Plac 28-go Stycznia 18. **Telefon 517.**

Szanownemu Członkowi Zarządu

Druhowi Franciszkowi Miśkowi

i Jego małżonce Helenie z domu Gieborowskiej, w dniu srebrnych godów małżeńskich, dnia 20 bm. składamy najseadeczniejsze życzenia wszelakiej pomyślności.

Czołem!

Zarząd „Sokoła“ I.

Felski, sekretarz. — *Banaszak,* prezes.

OSTRZEŻENIE.

Podajemy do wiadomości naszych Szanownych klientów oraz osób zainteresowanych, że firma

Jan Najdrowski w Grudziądzu

nie jest naszym przedstawicielem i że nie posiada od nas ani wirówek Alfa-Laval, Perfekt i Anulka, ani odnośnych części zapasowych.

Zapotrzebowanie swe prosimy zgłaszać do zastępców Szlitkus lub Kowalski w Grudziądzu lub wprost do nas.

Tow. Alfa-Laval Poznań, Gwarna 9.

Wielka licytacja

z powodu oddania dzierżawy odbędzie się **w sobotę, 25 lutego** o godz. 10 przedpoł. na **maj. Strzemięcin** przy Grudziądzu

dobrowolna licytacja

inwentarza żywego: **16 koni, 10 krów** oraz kompletny martwy inwentarz.

Jan Olszewski.

aukcjonator i taksator Grudziądz.

Baczność! **Baczność!**

Od dnia 1 lutego br. sprzedaję dopóki zapas starczy większą ilość wysortowanych

torebek damskich

po niżej ceny zakupu. (940

B. PELLOWSKA i SYN

3-go Maja 41, róg ul. Klasztornej.

Klisze

kreskowe
siatkowe
trójbarwne

solidnie i tanio

Zakład Graficzny Wiktora Kulerskiego

Grudziądz - Tuszewo

Wytwornia mebli

wyściełanych i materacy właściciel **Jan Stebart,** Wybickiego 21 daw. hotel Warszawski, wykonuje klubowe i salonowe garnitury, kanapy, leżanki i materace solidnie i po przystępnych cenach. (15

Reperację

i ładowanie

akumulator. radjowych

i starterowych wykonuję tanio i szybko

Zakłady Elektrotechniczne

F. Maciejewski

Grudziądz, Mickiewicza 4

Tel. 816. Tel. 816.

Książki dla wszystkich.

Czar miłości. Ciekawa książka kochania i miłości zawierająca: przesądy, gusła i zabobony, zwyczaje, obyczaje i obrzędy ludowe, śpiewki, powiastki, opowiadania i humoreski dotyczące zakochanych. Cena 1,20 zł., z przesyłką poleconą 1,85 zł.

Złote ogniwa miłości jednoczące Serca Kochające. Tajemna korespon encja miłosna oraz różne tajne rozmowy zakochanych i narzeczonych. Przytem: Serdeczne pozdrowienie do listów, wyrocznie, przepowiednie, tajemnica miłosne oraz piosenki i wiersze miłosne. Cena 1,20 zł., z przesyłką poleconą 1,85 zł.

Wesoły drużba. Owacje przemowy, powinszowania, toasty, zwyczaje wiejskie, oraz pieśni weselne dla drużbów, drużek i gości w różnych okolicach naszego kraju, z dodatkiem nadzwyczajnym: Krakowskie wesele. Cena 0,80 zł., z przesyłką poleconą 1,35 zł.

Śpiewnik mi osny. Wielki zbiór pieśni, śpiewek, piosenek i wierszy o wzajemnej, uczciwej i zdradzonej miłości, dla kochanków, zamiłowanych, panien i kawalerów. Cena 0,50 zł., z przesyłką poleconą 1,05 zł.

Starodawne śpiewki wie'skie. ludowe, żołnierskie, dumki, arje, krakowiaki, wyrwasy, śpiewki miłosne i inne, śpiewane za dawnych lepszych czasów, przez ludzi wesołych i uciesznych, parobczaków i dziewek wiejskich oraz takich, co to lubią: „Wesoło a nie utratnie!” Cena 0,50 zł., z przesyłką poleconą 1,05 zł.

Krakowiaki miejskie, wiejskie, satyryczne i brukowe. Przytem inne wesołe, dowcipne, miłosne i wesołe piosenki ludowe, do śpiewania w doli i niedoli. Cena 0,50 zł., z przes. polec. 1,05 zł.

100 Pieśni i piosnek rzemieślniczych, zawodowych i przemysłowych, wogóle pieśni dla różnych stanów, tak dla szewców, krawców, kowali, stolarzy, rzeźników, kominarzy, murarzy, jakoteż dla górników hutników, rolników i innych. Cena 0,80 zł., z przes. polec. 1,35 zł.

Bukiet pieśni światowych. Zbiór najwybrańszych pieśni, śpiewek i piosnek ludowych, mimiłosnych, okolicznościowych, arji, dumek, wyrwasów i innych. Cena 0,50 zł., z przesyłką poleconą 1,05 zł.

Zbiór pieśni polskich. Marsze, polonezy, krakowiaki, mazury, mazurki, dumki, oraz inne pieśni patrjotyczne, historyczne i narodowe, z czasów dawniejszych i obecnych. Cena 0,80 zł., z przesyłką poleconą 1,35 zł.

Śpiewki przy tańcu, na zabawie i w towarzystwie. Krakowiaki, mazury, kujawiaki, obertasy i polonezy. Tańce wiejskie: górnośląski obracany, cieszyński powolny, kujawski chodzony i wiele innych. Przytem: pieśni i piosenki zabawne, towarzyskie i ludowe. Cena 0,50 zł., z przesyłką poleconą 1,05 zł.

Do nabycia

w **KSIĘGARNI WIKTORA KULERSKIEGO**

Grudziądz - Tuszewo

i **Ekspozyturze Księgarni** w Grudziądzu ulica Wybickiego nr. 9.

Skupujemy trzodę chlewną

począwszy od 140 funtów (70 kilo)

i płacimy najwyższe ceny dzienne

na dworcu w Grudziądzu w każdy czwartek od godz. 8—12 w połud. w Radzynie w rzeźni w każdy czwartek od godz. 8—12 w połud.

Marcin Cyrklaf, Bolesław Paszotta

Wąbrzeźno. (1306

KOMUNIKAT HANDLOWY!

„BIAŁE DNI“

w firmie

W. KORZENIEWSKI Tow. Akc. w Grudziądzu

cieszą się niebywałem powodzeniem.

Dużo kupujących przybywa codziennie z całego Pomorza bo też firma **W. Korzeniewski Tow. Akc.** dotrzymała ściśle, jak zwykle, przyrzeczeń danych w swych poprzednich ogłoszeniach.

Towary bieliźniane, płótna, stołowizna z największych i najlepsze towary produkujących fabryk krajowych jak: **Czeczowiczka, Żyrardów, Widzew, Zawiercie** i dużo innych sprzedaje się dopóki olbrzymie zapasy starczą, po **cenach ściśle wyjątkowych, bezkonkurencyjnych.** Cło zwaloryzowane przyczyni się do podrożenia towarów zagran. jak: **jedwabie, koronki, pończochy, galanterja rownież dywany czeskie.**

Firma W. Korzeniewski Tow. Akc. sprzedaje i nadal te towary, bez względu na podrożenie wymienionych artykułów w czasie trwania swoich „Białych Dni“ **z upustem 5% przy gotówce.** **Futra, konfekcję zimową dla pań i panów** można nabyć po cenie kosztu, a wysortowane artykuły konfekcyjne za bezcen!

Podaję się równocześnie do łaskawej wiadomości Pań iż **najnowsze modele płaszczy, kostjumów, sukien na „Wiosnę rok 1928“ już codziennie nadchodzą.**

Wielki wybór najpiękniejszych kreacji z najlepszych konfekcyjnych pracowni krajowych i zagranicznych, uprzystępni każdej Pani zakupienia gustownego okrycia wiosennego po cenie rzeczywiście niskiej.

Firma W. Korzeniewski Tow. Akc. w Grudziądzu poleca nadal swe **„Białe Dni“** i prosi Szanowne Obywatelstwo z Pomorza o zaszczycenie jej jaknajliczniejszem przybyciem.

Jedyna okazja na zakupienie częściowych i całkowitych wypraw ślubnych.

Baczność! **Baczność!**

Samochód

„Fiat“ 6 osobowy, który jest jako zbędny po gruntownym remoncie na korzystnych warunkach do sprzedania.

GÓRNE MŁYNY, Grudziądz.

---

2 uczni synów uczciwych rodziców do zakładu sgrodniczego oraz

młodsza służąca

do wszelkiej pracy domowej, potrzebne od zaraz lub 1. III. br. Zgłoszenia: (1464

B. Makowski, Tuszewo, Ogrodn. Handl.

Nowe budowle

remont, odnaw. fasad i przebud.

wykonuje korzystnie z fachowemi siłami

Spółdzielnia Zw. Robót Budowlanych

z ogr. odp. (1477

w Grudziądzu, ulica Wybickiego nr. 41.

Włoska Spółka Akcyjna

Powszechna Asekuracja w Tryjeście

Assicurazioni Generali w Trieste

Rok założenia 1831. -:- **Kapitał gwarancyjny 955.116.294 lirów.**

Do końca roku 1926 zawarto ubezpieczeń życiowych na 3.782.798.062 lir.

Prezesem Tow. Assicurazioni Generali jest **Edgardo Morpurgo Gr.** UFF. Cavaliere del lavoro komandor orderav Polonia Restitutu **członek Rady Banca Commerciale Italiano w Medjolanie**

Na czele T-wa w Polsce Stoi **Książe Stanisław Lubomirski, Prezes Centralnego Związku Polskiego Przemysłu Handlu i Finansów, Prezes Rady Ban'u Handlowego oraz Rady Giełdowej w Warszawie.**

Centrala na Polskę w Warszawie, Marszałkowska 154

Inspektorat w Grudziądzu

ul. Sienkiewicza nr. 14, III piętro. **Telefon 6–26.**

Przyjmuje ubezpieczenia:

na życie, od ognia, Kradzieży z włamaniem, nieszczęśliwych wypadków odpowiedzialności cywilnej, transportów i walorów.

Poważni przedstawiciele na Grudziądz i okolicę poszukiwani.

Zgłoszenia pisemne do **Oddziału Assicurazioni Generali w Poznaniu,** Plac Wolności 9. Telefon 18-08.

Wóziki

dziecięce nadeszły

Pellowska i Syn

Grudziądz, 3 Maja 41

narożnik.

Skórki surowe

lisie
tchórze
zajęcze
kun
końskie
kozie
owcze itp.

jak i włosie końskie kupujemy stale i płacimy najwyższe ceny warszawskie.

I. Sztulmann & Syn

Grudziądz

Radzyńska 18 I p. Tel. 21.

Składnica w podwórzu.

10 butelek Emulsji Scotta

wypiło to dziecko. Jest ono dobrze rozwinięte umysłowo i fizycznie bez zbytniej otyłości. Mając lat 6, waży sześćdziesiąt funtów. Każde dziecko może wyglądać równie zdrowo, jeżeli od czasu do czasu będzie zażywać regularnie tranową **Emulsję Scotta.**

Do nabycia we wszystkich aptekach i skadach apteczn.

Żądajcie tylko oryg. **Emulsji Scotta.**

Nadzwyczajna okazja!

Z powodu braku gotówki, na zlecenie za bezcen do sprzedania:

„Omega“ srebrny, 3 koperty, kryty, całkiem nowy, 5 lat gwarancji, Cena 100 zł.

Damski brylantowy pierścionek, najładniejszy brylant, 1 szafir, modny. Cena 125 zł.

Damski zegarek złoty, ze złotą bransoletką, werk szwajc., gwar. za dobry chód. Cena 80 zł.

Damski zegarek złoty, na czarnej tasiemce 30 zł.

B. PAPIER, GRUDZIĄDZ

Mickiewicza 21, I p. naprzeciw poczty

Goniec Nadwiślański wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt i kosztuje przy odbiorze w administracji 2,50 zł. miesięcznie, 7,50 zł. kwartalnie: przez pocztę lub u listonosza miesięcznie 2,86 zł., kwartalnie 8,58 zł., w opasce w Polsce 4,00 zł. miesięcznie, 9,48 zł. kwart.; zagranicą równowartość 4,75 zł. mies., 14,25 zł. kwartalnie. **Ogłoszenia** kosztują 12 groszy od wiersza milimetrowego jednołamowego na stronie ogłoszeniowej, wśród tekstu 50 groszy, przed tekstem 1,00 zł. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 15 groszy, każde dalsze 10 groszy. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Przy częstszem powtarzaniu ogłoszenia odpowiedni rabat. — Dla członków Spółdzielni osobny rabat. — Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Omyłki w ogłoszeniu nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie obowiązują administrację do bezpłatnego powtórzenia anonsu, jeżeli temsamem treść ogłoszenia nie jest zasadniczo zmieniona.
Redaktor naczelny: *Leon Sobociński, w Grudziądzu.* Redaktor odpowiedzialny: *Leon Doliński w Grudziądzu.* Nakładem: *Spółdzielni Wydawniczej „Zjednoczenie“ z o. o. w Grudziądzu.* — Naczelny redaktor przyjmuje od godz. 4—5 popoł. — Rękopisów nie zastrzeżonych Redakcja nie zwraca. Druk.: Zakł. Graf. W. Kulerskiego w Grudziądzu.

Goniec Nadwiślański Ilustrowany

Bezpłatny dodatek tygodniowy Gońca Nadwiślańskiego

NR. 8. GRUDZIĄDZ, DNIA 19-go LUTEGO 1928 R. ROK II.

GRÓB NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA

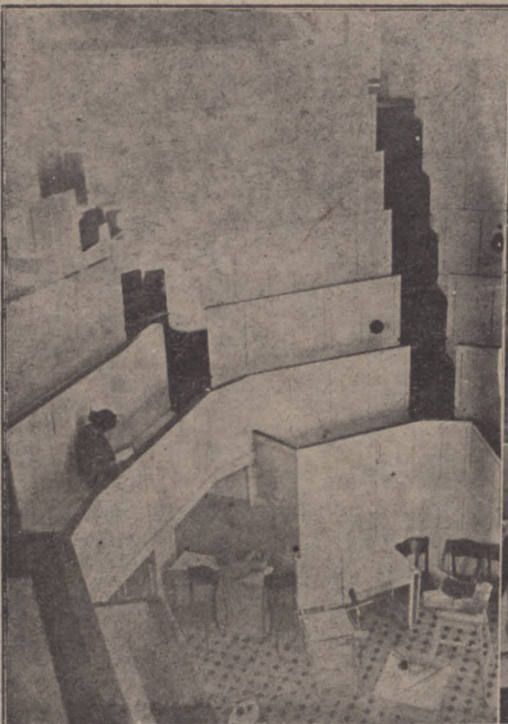
W Paryżu znajduje się pomiędzy filarami Łuku Tryumfalnego wybudowanego na pamiątkę zwycięstwa cesarza Napoleona I. Łuk tryumfalny — potężne dzieło architektury, ustawiony na obszernym placu, jest miejscem obchodów i uroczystości wojskowych francuskich. O rozmiarach i potędze tego dzieła architektonicznego daje nam pojęcie rycina dokonana w chwili wielkiej rewji wojsk francuskich u stóp Łuku.

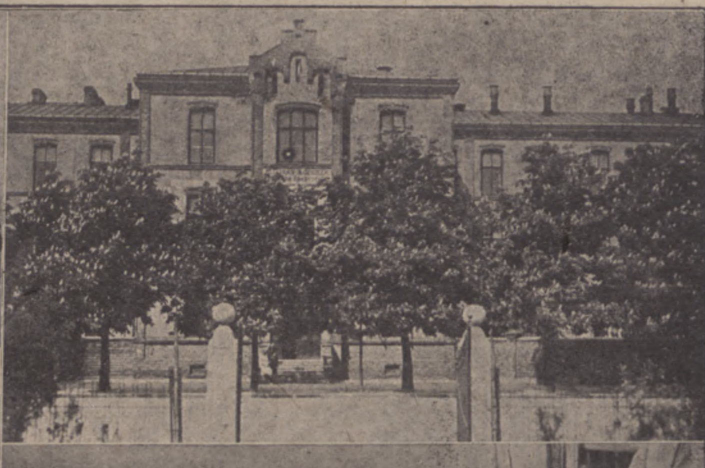

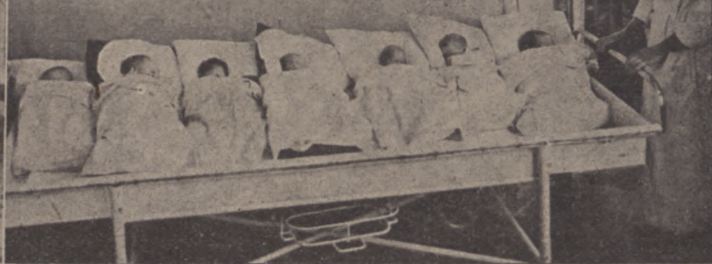
Synod biskupów prawosławnych.

Dnia 8 bm. odbył się Synod biskupów prawosławnych w Warszawie. Od lewej ku prawej siedzą: ks. biskup Grodzieński Aleksy, ks. arcybiskup Wileński Teodozjusz, Metropolita Kościoła prawosławnego Dyonizy oraz ks. Biskup Poleski Aleksander.

Klinikę położniczą w Warszawie

przedstawia gmach wyposażony w najnowsze urządzenia higjeniczne. Jak ważną jest ta instytucja mogłyby powiedzieć setki tych niewiast, które korzystały z udogodnień instytucji. Ryciny nasze przedstawiają: 1) gmach kliniki położniczo-ginekologicznej w Warszawie; 2) oddział dla dzieci; 3) fragment sali wykładowej w klinice położniczo-ginekologicznej.

Oszuści przebrani w szaty duchowne.

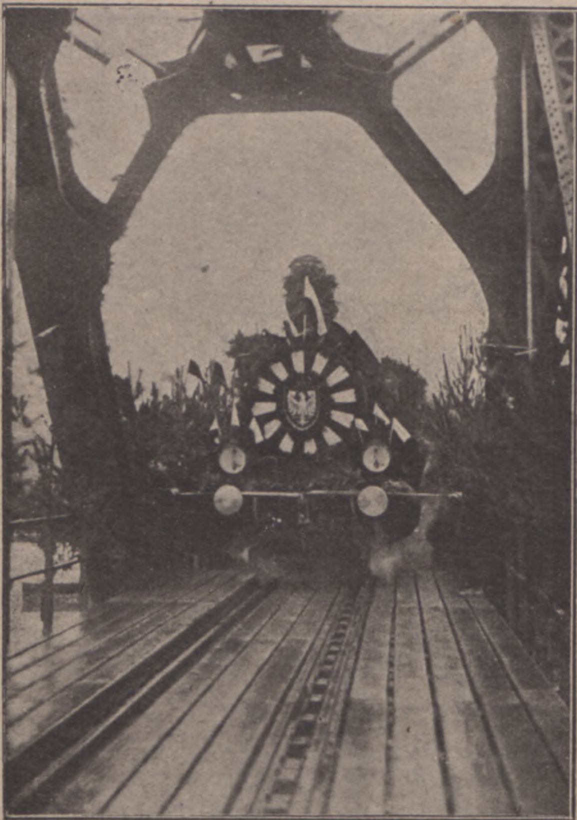
Jak „Goniec Nadwiślański“ donosił, zdemaskowano niedawno szereg szczególnych oszustw. Oszuści ci przebrani w szaty duchowne, aresztowani w tych dniach w Warszawie za liczne oszustwa, ostatnio za nabycie i skradzenie futra u Braci Jabłowskich. Od góry: Piotr Stanikowski — hypnotyzer, 2) Bolesław Matejak — były żandarm oraz 3) Tomasz Zadębski — „niebieski ptak“.

Dnia 11 bm. o godz. 12 w poł. na Zamku wręczył nowomianowany poseł Japonji, p. Matsuchima Hasime, listy uwierzytelniające p. Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Dnia 11 bm. nastąpiło otwarcie mostu kolejowego pod Sandomierzem w obecności min. kolei p. Romockiego. Most zbudowany jest na kesonach, jest żelaznej konstrukcji o 6 przęsłach łącznej długości 450 m. Jest to 1-szy stały most kolejowy wybudowany w Rzplitej przez robotników i inżynierów Polaków.

Myśli Napoleona.

O FILOZOFACH, DZIENNIKACH I PISARZACH.

Dobry filozof jest lichym obywatelem.

★

Dzienniki należałoby zredukować do małych afiszów.

★

Wielcy pisarze to gaduły otoczone szacunkiem.

★

Ciekawą byłaby książka, w której nie byłoby kłamstw.

★

O DYPLOMACJI, POLICJI I RÓŻNE.

Dyplomacja to policja w paradnym kostjumie.

★

Niejedna wysoko urodzona dama wyda plebejuszowi swoje ciało a nie zdradzi mu sekretów arystokracji; toteż ludzie z towarzystwa to jedyni możliwi ambasadorowie.

★

Policja więcej wymyśla niż odkrywa.

★

Na rycinie widzimy pierwszy parowóz, który przechodzi poprzez most zbudowany całkowicie przez robotnika polskiego i polskiego materjału.

Pożegnanie gen. Carpy'ego.

Dnia 2 bm. odbył się w hotelu Polonja w Warszawie bankiet pożegnalny wydany na cześć ustępującego szefa misji wojskowej francuskiej gen. Charpy. Na zdjęciu stoją na 1-ym planie od lewej: pułk. Feury, pułk. Sieniawa-Długoszewski, gen. Konarzewski, gen. Piskor, płk. Zahorski.

Redaktor odpowiedzialny Leon Doliński w Grudziądzu.
Nakł.: Spółdzielni Wydawn. „Zjednoczenie" z o. o., Grudziądz. Druk: Zakłady Graficzne Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu